

Topias Lammensalo

FACTORINGPALVELUJEN ARVONLISÄVEROTUS

Johtamisen ja talouden tiedekunta
Pro gradu- tutkielma
Toukokuu 2024

TIIVISTELMÄ

Topias Lammensalo: Factoringpalvelujen arvonlisäverotus
Pro gradu-tutkielma
Tampereen yliopisto
Johtamisen ja talouden tiedekunta
Toukokuu 2024

Tutkimuksessa tarkastellaan factoringpalveluihin sovellettavaa arvonlisäverokäsittelyä. Tarkastelu aloitetaan määrittämällä, mitä factoringpalveluilla tarkoitetaan. Tutkimuksessa havaitaan, että factoringpalveluista on tyypillisesti tunnistettavissa sekä rahoituspalveluille että saamisten perinnälle ominaisia piirteitä. Rahoitus- ja perintäpalveluja koskeva arvonlisäverosäätely poikkeaa merkittäväällä tavalla toisistaan, minkä vuoksi käsitys factoringpalveluihin sovellettavasta verokäsittelystä ei ole täysin yhtenäinen Euroopan unionin alueella.

Tutkimus on pääasialliselta metodiltaan oikeusdogmaattinen. Valitun metodin avulla tutkimuksessa pyritään tulkitsemaan sekä systematisoimaan esitetyjä tulkintakannanottoja factoringpalveluihin sovellettavasta arvonlisäverokäsittelystä. Kokonaisvaltaisemman käsityksen hankkimiseksi tutkimuksessa hyödynnetään myös oikeusvertailevan tutkimuksen metodeja. Oikeusvertailevaa tutkimusta suoritetaan tarkastelemalla, miten factoringpalveluja käsitellään Ruotsin arvonlisäverojärjestelmässä. Keskeisenä lähteenä tutkimuksessa hyödynnetään sekä unionin tuomioistuimen että korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännössä tehtyjä ratkaisuja. Oikeuskäytännön korostunut asema tutkimuksen lähdeaineistona on seurausta siitä, ettei factoringpalveluista säännellä nimenomaisesti arvonlisäverolaissa tai arvonlisäverodirektiivissä.

Tutkimuksessa havaitaan, että sovellettavaan arvonlisäverokäsittelyyn vaikuttavat useat eri tekijät. Tähän vaikuttavat oikeuskäytännössä esitettyjen tulkintakannanottojen lisäksi esimerkiksi arvonlisäverojärjestelmästä tunnistettavat yleiset oikeusperiaatteet, jotka tulee sisällyttää osaksi kokonaisarviointia.

Tutkimuksen lopuksi esitetään kannanotto factoringpalveluihin sovellettavasta arvonlisäverokäsittelystä. Tutkimus osoittaa, ettei factoringpalveluille ole määritettävissä yksiselitteistä arvonlisäverokäsittelyä. Sovellettava verokäsittely on ratkaistava siten tapauskohtaisesti. Tutkimuksessa esitetystä kannanotosta seuraa, että factoringpalvelu voi koostua osin myös arvonlisäverolain 41 §:n tarkoittamasta verottomasta rahoituspalvelun myynnistä. Kannanoton hyödynnettävyyteen voi kuitenkin vaikuttaa se, millaiseksi factoringpalveluja koskeva ratkaisukäytäntö muotoutuu lähitulevaisuudessa. Koska yksittäisen factoringpalvelun ominaispiirteet vaikuttavat olennaisilta osin sovellettavaan verokäsittelyyn, suositellaan tutkimuksen lopuksi factoringtoiminnan harjoittajaa selvittämään etukäteen myytävään palveluun sovellettava arvonlisäverokäsittely.

Avainsanat: Arvonlisävero, factoring, vastikkeellisuus, saamisten perintä, rahoituspalvelut

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

Lähdeluettelo	i
Luettelo oikeustapauksista	vi
Luettelo käytetyistä lyhenteistä	viii
1. Johdanto	1
1.1. Tutkimuksen aihe	1
1.2 Tutkimusaiheen rajaus sekä tutkimuskysymykset	5
1.3 Tutkimuksen metodit sekä käytetyt lähteet.....	6
1.4 Tutkimuksen rakenne	7
2. Factoringpalvelujen käsite	9
3. Arvonlisäverojärjestelmän viitekehys factoringpalveluille	16
3.1 Factoringpalveluihin sisältyvien osasuoritteiden arvonlisäveroverokäsittely	16
3.3 Neutraliteettiperiaate	22
3.4 Jakamis- ja liittymisperiaate.....	26
4. Factoringpalvelujen arvonlisäverokäsittely oikeuskäytännössä	32
4.1 Factoring ja arvonlisäveron soveltamisalan ulkopuolinen toiminta	32
4.2 Aito factoring	40
4.3 Epäaito factoring	48
4.4 Aitoa ja epäaitoa koskevista ratkaisuista sekä jaottelun merkityksestä ..	54
5. Muut verokäsittelyyn vaikuttavat seikat	57
5.1 Osapuolten tarkoitus	57
5.2 Factoringpalvelut Ruotsin arvonlisäverojärjestelmässä	64
6. Yhteenveto	69

Lähdeluettelo

Aarnio 2011

Aarnio, Aulis: Luentoja lainopillisen tutkimuksen teoriasta. Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta 2011.

Ahopelto et al. 2023

Ahopelto, Lassi – Ojala, Marko – Paavolainen, Joonas – Saari, Atte – Sääsکیlahti, Juha – Takalo, Tero: Arvonlisäveroitus 2023. Edita Publishing Oy 2023.

Airaksinen et al. 2021

Airaksinen, Manne – Pulkkinen, Pekka – Rasinaho, Vesa: Osakeyhtiölaki I-II. Alma Talent Oy 2021.

Amand 2009

Amand, Christian: The Limits of the EU VAT Exemption for Financial Services. International VAT Monitor 2009, Vol. 20 (4). s.263–274.

Borselli 2009

Borselli, Fabrizio: A Sensible Reform of the EU VAT Regime for Financial Services. International VAT Monitor 2009, Vol. 20, (5). s.375-383.

Brandejs – Holubová 2015

Brandejs, Tomáš – Holubová, Olga: European Union - The “Success” of the ECJ in Clarifying VAT Rules. International VAT Monitor 2015, Vol. 26 (5). s.305–308.

Eduskunta 2023

Eduskunta: Ruotsi – oikeudellisia tiedonlähteitä. Saatavilla osoitteessa https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/ulko-mainen_oikeus/Sivut/Ruotsi.aspx, vierailtu 08.04.2024.

Euroopan Komissio 2010

European Commission: Financial sector taxation. Taxation Papers, Working Paper No.25 2010.

Greggi 2020

Greggi, Marco: Neutrality and Proportionality in VAT: Making Sense of an (Apparent) Conflict. *Intertax* 2020, Vol. 48 (1). s. 122–131.

HE 88/1993

Hallituksen esitys Eduskunnalle arvonlisäverolaiksi.

Helminen 2021

Helminen, Marjaana: EU-vero-oikeus. Alma Talent Oy 2021. Päivitykset hakuteokset, vierailtu 03.04.2024.

Hirvonen 2011

Hirvonen, Ari: Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Helsinki 2011.

Hokkanen et al. 2013

Hokkanen, Marja – Johansson, Andreas – Joki-Korpela, Titta – Jokinen, Miika – Kallio, Mika – Laitinen, Juha – Pokkinen, Maarit – Salomaa, Petri & Virtanen, Maritta: Arvonlisäverotus: EU-tuomioistuimen ratkaisut ja niiden tulkinta. KHT-Media 2013.

Huizinga 2002

Huizinga, Harry: A European VAT on financial services? *Economic policy* 2002, Vol. 17 (35). s.497-534.

Jovio 2023

Jovio, Henna: Rahoituspalvelujen arvonlisäverotuksen ajankohtaisia haasteita – Osa 2. *Verotus* 3/2023. s.347–358.

Juusela 2018

Juusela, Janne: Legaliteettiperiaate vero-oikeudessa. *Defensor Legis* N:o 4/2018. s.449–467.

Jääskeläinen – Ruohola 2022

Jääskeläinen, Toni – Ruohola, Tiina: Liittymisperiaate arvonlisäverotuksessa ja KHO:n ratkaisu 2020:99. *Verotus* 2/2021. s.195–202.

Kaisto 2006

Kaisto, Janne: ”Pantti tai muu vakuus”. Suomalainen lakimiesyhdistys 2006.

Kerrigan 2010

Kerrigan, Arthur: The Elusiveness of Neutrality – Why Is It So Difficult to Apply VAT to Financial Services? *International VAT Monitor* 2010, Vol. 21 (2). s.103-112.

Klapper 2006

Klapper, Leona: The role of factoring for financing small and medium enterprises. *Journal of Banking & finance* 2006, Vol.30 (11). s. 3111–3130.

Lamppu – Ruohola 2023

Lamppu, Kaisa – Ruohola, Tiina: Arvonlisäverotus käytännössä. 13.uudistettu painos. Alma Talent 2023.

Määttä 2014

Määttä, Kalle: Verolakien tulkinta. Edita 2014.

Määttä 2015

Määttä, Kalle: Arvonlisäverolain tulkintaongelmat. Kauppakamari 2015.

Määttä 2022

Määttä, Kalle: Liittymisperiaate vai jakamisperiaate – kun arvonlisäverolaki ja lain esityöt vaikenevat. *Edilex-sarja* 2022/32.

Määttä – Paso 2019

Määttä, Tapio – Paso, Mirjami: Johdatus oikeudellisen ratkaisun teoriaan. Helsingin oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisuja 2019.

Myrsky 2011

Myrsky, Matti: Ennakkopäätökset verotuksessa. 3. uud. painos. Talentum 2011.

Nordea 2024

Nordea 2024: Laskuluotto. Saatavilla osoitteessa <https://www.nordea.fi/yritysassiakkaat/palvelumme/rahoitus/laskuluotto.html>, vierailtu 11.04.2024.

Osuuspankki 2024

Osuuspankki 2024: Factoring eli saatavien rahoitus. Saatavilla osoitteessa <https://www.op.fi/yritykset/rahoitus/kayttopaaoma/factoring>, vierailtu 26.04.2024.

Peci – Morina 2017

Peci, Bedri – Morina, Fitore: The Legal Framework for Harmonization of Value Added Tax (VAT) in European Union. Acta Universitatis Danubius. Juridica 2017–01 Vol.13 (1). s. 83–96.

Pikkujämsä 2001

Pikkujämsä, Mikko: Oikeusperiaatteet ja arvonlisävero kiinteistöalalla. Kauppakamari 2001.

Rautiainen et al. 2023

Rautiainen, Pauli – Kostianen, Aura – Kurki, Visa – Soininen, Niko & Määttä, Tapio: Oikeus ja sen tutkiminen. Vastapaino 2023.

Saari 2017

Saari, Atte: Sopimus arvonlisäveron soveltamisalan keskiössä. Liikejuridiikka 1/2017. s.170–180.

Schulyok 2010

Schulyok, Felix: The ECJ's Interpretation of VAT exemptions. International VAT Monitor 2010, Vol. 21 (4). s. 266–270.

Skatteverket 2016

Skatteplikt vid olika former av fakturaköp och lån med kundfordringar som säkerhet, mervärdesskatt, 20.05.2016, Dnro 131 228447-16/111.

Skatteverket 2024

Skatteverket 2024: Vägledning – 2024 – Mervärdesskatt – Skatteplikt och undantag – Finansiella tjänster – Bank- och finansieringstjänster. Saatavilla osoitteessa <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2024.1/407560.html>, vierailtu 20.04.2024.

Svensk 2007

Svensk Niko: Rahoitusmarkkinoiden arvonlisäverotusongelma – tekninen vai taktinen? Verotus 2/2007. s.181–196.

Tepora et al. 2016

Tepora, Jarno – Kaisto, Janne – Hakkola, Esa: Esinevakuudet. 2. uudistettu painos. Kauppakamari 2016.

Tepora 2022

Tepora, Jarno: Rahoitusmuodot ja vakuudet. 2.painos. Kauppakamari 2022.

Terra – Kajus 2022

Terra, Ben – Julie Kajus: A Guide to the European VAT Directives. Volume 1 & 2, Introduction to European VAT 2022. IBFD, International Bureau for Fiscal Documentation 2022.

van Abswoude 2022

van Abswoude, Kevin: The Principle of Fiscal Neutrality and Economic Reality in EU VAT: Two Peas in a Pod? International VAT Monitor 2022, Vol. 33 (5). s.211-216.

van der Corput 2012

van der Corput, Walter: Conversion of Supplies under EU VAT Law. International VAT Monitor 2012, Vol. 23 (1). s.8-12.

VATCOM 2017

VAT Committee: 108th VATCOM Meeting, 27.03.2017-28.03.2017.

Verohallinto 2020

Arvonlisäveron vähennysoikeudesta, 24.11.2020, Dnro VH/3056/00.01.00/2020.

Verohallinto 2023

Majoitustoiminnan arvonlisäverotus, 1.7.2023, Dnro VH/2022/00.01.00/2023.

Luettelo oikeustapauksista

Unionin tuomioistuimen ratkaisut

- C-907/19 Q-GmbH (Assurance de risques speciaux), tuomio 25.03.2021
- C-801/19 Franck, tuomio 17.12.2020
- C-231/19 Blackrock Investment Management (UK) Ltd, tuomio 02.07.2020
- C-692/17 Paulo Nascimento Consulting, 17.10.2019
- C-235/18 Vega International Car Transport and Logistic, tuomio 15.05.2019
- C-295/17 MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia SA, tuomio 22.11.2018
- C-5/17 Upper Tribunal, tuomio 25.07.2018
- C-653/11 Newey, tuomio 20.06.2013
- C-224/11 BGŻ Leasing, tuomio 17.01.2013
- C-392/11 Field Fisher Waterhouse LLP, tuomio 27.09.2012
- C-44/11 Deutsche Bank, tuomio 19.07.2012
- C-93/10 GFKL Financial Services, tuomio 27.11.2011
- C-175/09 AXA UK, tuomio 28.10.2010
- C-73/06 Planzer Luxembourg, tuomio 28.07.2007
- C-111/05 Aktiebolaget NN, tuomio 29.03.2007
- C-41/04, Levob Verzekeringen, tuomio 27.10.2005
- C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, tuomio 26.06.2003
- C-108/99 Cantor Fitzgerald International, tuomio 09.10.2001
- C-216/97 Gregg, tuomio 07.09.1999
- C-149/97 Institute of the Motor Industry, tuomio 12.11.1998
- C-296/95 EMU Tabac, tuomio 02.04.1998
- C-346/95 Blasi, tuomio 12.02.1998
- C-2/95 SDC v. Skatteministeriet, tuomio 05.06.1997

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut

- KHO 2024:38
- KHO 2022:78
- KHO 2022:40

KHO 2022:17

KHO 2014:191

KHO 2013:129

KHO 2002:39

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisut

KVL 2015/09, Dnro. A94/8210/2014, antopäivä 27.03.2015

KVL 2014/62 Dnro. A47/8210/2014, antopäivä 10.12.2014

Luettelo käytetyistä lyhenteistä

AVL	Arvonlisäverolaki
EUT	unionin tuomioistuin
EYT	Euroopan Yhteisöjen tuomioistuin
HE	Hallituksen esitys
KHO	Korkein hallinto-oikeus
KVL	Keskusverolautakunta
k.	kohta
PL	Perustuslaki
VAT KOM	Arvonlisäverokomitea
VH	Verohallinto
VKL	Velkakirjalaki

1.Johdanto

1.1.Tutkimuksen aihe

Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetun neuvoston direktiivin (2006/112/EY, jäljempänä arvonlisäverodirektiivi) tarkoituksena on ollut muodostaa unionin alueelle yhtenäinen, harmonisoitu arvonlisäverojärjestelmä. Tällä tarkoituksella on pyritty siihen, ettei unionin jäsenvaltioissa sovellettaisi lainsäädäntöä, joka rajoittaa tavaroiden sekä palveluiden vapaata liikkuvuutta.¹

Kotimaisesti arvonlisäverotuksesta on säädetty arvonlisäverolaissa (1501/1993, jäljempänä AVL). Arvonlisäverodirektiivi on implementoitu osaksi kotimaista sääntelyä arvonlisäverolain sanamuodossa. AVL 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan arvonlisäveroa suoritetaan liiketoiminnan muodossa Suomessa tapahtuvasta tavarain ja palvelun myynnistä. Myydyn hyödykkeen verollisuus on siten arvonlisäverosääntelyn lähtökohta. Laajalla myytyjen hyödykkeiden veronalaisuudella on katsottu olevan keskeinen merkitys verovelvollisten yhdenvertaiselle kohtelulle².

Arvonlisäverojärjestelmän tavoitteita yhdenmukaisesta ja kilpailuneutraalista järjestelmästä ilmentää laajan, myytyjen hyödykkeiden verollisuuden lisäksi kattava vähennysoikeussääntely. Arvonlisäverolain 102 §:n mukaisesti arvonlisäverovelvollisella toimijalla on oikeus vähentää sellaisiin tuotantopanoksiin kohdistuva arvonlisävero, jotka ovat tarkoitettu verollisen liiketoiminnan harjoittamiseen. Verollisen myynnin sekä laajan vähennysoikeuden muodostavan symmetrisen kokonaisuuden seurauksena, arvonlisäverojärjestelmä näyttäytyy lähtökohtaisesti verollista liiketoimintaa harjoittavalle toimijalle neutraalina järjestelmänä.

Myytävien hyödykkeiden verollisuudesta on kuitenkin säädetty eräitä poikkeuksia. Tarve tällaisten poikkeusten säätämiseksi on seurausta erilaisista syistä. Osa myytävistä hyödykkeistä on katsottu nimenomaisesti arvonlisäverolaissa ja -direktiivissä verosta

---

¹ Arvonlisäverodirektiivin johdanto-osio, k.4.

² Arvonlisäverodirektiivin johdanto-osio, k.5.

vapautetuksi. Lisäksi osa vaihdannasta jää arvonlisäveron soveltamisalan ulkopuolelle. Jos toimija harjoittaa arvonlisäverotonta tai arvonlisäveron soveltamisalaan kuulumatonta toimintaa, ei toimintaan kohdistuvista tuotantopanoksista synny arvonlisäveron vähennysoikeutta.³

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 288 artiklan kolmannessa kohdassa todetaan, että ”direktiivi velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden jokaista jäsenvaltiota, jolle se osoitettu, mutta jättää kansallisen viranomaisten valittavaksi muodot ja keinot.” Direktiivin tarkoituksena ei ole ollut yhdenmukaistaa täysin arvonlisäverojärjestelmää unionin alueella.⁴ Arvonlisäverojärjestelmän direktiiviluonteesta aiheutuu, ettei arvonlisäverosäätely kaikkien jäsenvaltioiden välillä ole täysin yhtenäistä. Lisäksi kansallisille lainsäädäntöelimille jätetystä harkinnan mahdollisuudesta seuraa, ettei kansallinen säätely ole aina yhdenmukaista direktiivin säännösten kanssa⁵.

Tilanne, jossa kansallinen sekä direktiivissä tarkoitettu säätely eivät vastaa toisiaan, ei ole yhteisen arvonlisäverojärjestelmän tavoitteiden valossa toivottavaa. Tällöin ongelmaksi muodostuu, miten sovellettava verokäsittely tulee määrittää. Lähtökohtana on, että arvonlisäverolakia on tulkittava unionin oikeusmyönteisesti siten, että mahdollinen epäyhteneväisyys on mahdollista poistaa tulkinnallisilla keinoin. Mikäli tämä ei ole mahdollista, on unionin oikeudelle annettava viimesijassa etusija sovellettavan verokäsittelyn määrittäjänä.⁶

Epäyhtenäisen säätelyn lisäksi on mahdollista, ettei yksittäistapauksessa käsiteltävään hyödykkeen myyntiin ole saatavilla nimenomaista arvonlisäverolain tai arvonlisäverodirektiivin määräystä. Jo puhtaasti käytännöllisistä syistä on todettava,

---

³ Euroopan Komissio 2010, k.2.3. Value-Added Taxation. Kts. myös: Verohallinto 2020, kohta 3.1.

⁴ Arvonlisäverodirektiivin johdanto-osio, k.7.

⁵ Kts. esim: Lamppu – Ruohola 2023, s. 4.

⁶ Helminen 2021, k. 1.8.2 EU-oikeuden mukainen kansallisen lainsäädännön tulkinta.

ettei nimenomaisen laintasoisen sääntelyn kohdistaminen jokaisen yksittäisen tavaran tai palvelun myyntiin ole toivottavaa tai edes mahdollista⁷. Arvonlisäverosääntely on tietoisesti jätetty osin avoimeksi. Avoimella sääntelyllä tarkoitetaan sellaisia tilanteita, joissa yksityiskohtaisen sääntelyn sijasta, merkitykseltään avoimella kirjoitusasulla laajennetaan lain soveltamisalaa ilman, että kaikkien myytävien hyödykkeiden verokäsittely olisi nimenomaisesti määritettävissä lain sanamuodosta.⁸

Epätietoisuudella sovellettavasta arvonlisäverokäsittelystä on moniulotteisia vaikutuksia. Ensinnäkin vaarana on, että verovelvolliselle aiheutuu ylimääräisiä kustannuksia, jos se on tulkinnut väärin myytävään hyödykkeeseen kohdistuvaa arvonlisäverosääntelyä. Tämä voi johtaa esimerkiksi jo toimitetun verotuksen oikaisuun ja tämän seurauksena toimintaan kohdistuvien hankintojen vähennyskelvottomuuteen. Jos taas verovelvollinen on virheellisesti katsonut suorittamansa myynnin olevan verosta vapautettua, on sen jälkikäteen tilitettävä arvonlisäveroa. Väärin ilmoitetusta arvonlisäverosta voi seurata lisäksi sanktioita.⁹ Vastaavat seikat vaikuttavat myös tällaisen hyödykkeen ostajaan tilanteissa, joissa ostaja hankkii myytävän hyödykkeen verollista liiketoimintaansa varten.

Yksittäisten toimijoiden lisäksi epätietoisuus sovellettavasta verokäsittelystä vaikuttaa veroviranomaisen toimintaan arvonlisäverolain 189 §:ssä tarkoitetun palveluvelvoitteen seurauksena. On todennäköistä, että tulkinnanvaraisuus on omiaan lisäämään Verohallinnon antaman ennakkollisen ohjauksen tarvetta. Kun verovelvolliset eivät ole täysin tietoisia siitä, millainen arvonlisäverokäsittely heidän harjoittamaan liiketoimintaan soveltuu, korostuu lisäksi viranomaisen rooli oikeellisen menettelyn varmistajana. Tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena myöskään Perustuslain (11.6.1999/731, PL) 81.1 § asettaman vaatimuksen kannalta¹⁰. PL 81.1 §:n mukaan verosta on säädettävä lailla.

---

⁷ Kts. Määttä 2014, s. 37.

⁸ Kts. Määttä 2014, s. 45. Tässä tutkimuksessa esitetty on johdettu arvonlisäverotuksen kontekstiin.

⁹ Kts. tarkemmin laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä (9.9.2016/768), luvut 7–8.

¹⁰ Kts. Juusela 2018, s.449–450.

Yksiselitteinen sovellettavan verokäsittelyn määrittäminen ei kuitenkaan ole aina mahdollista ja verokäsittelyn määrittämisessä joudutaan tukeutumaan erilaisiin oikeudellisiin argumentteihin.¹¹ Yhtenä tällaisena arvonlisäverosääntelyn epäyhtenäisyyden ilmentymänä voidaan pitää factoringpalveluja. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, etteivät tällaisten palvelujen arvonlisäverotusta koskevat tulkinnat unionin alueella ole yhteneväisiä.¹²

Kuten todettu, suoritetaan arvonlisävero arvonlisäverolain 1 §:n mukaisesti liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta tavaroiden ja palvelun myynnistä. AVL 17 §:ssä määritetään, mitä tavaralla tarkoitetaan arvonlisäverotuksessa. Saman pykälän mukaisesti kaikki, jota ei ole pidettävä tavarana, on katsottava palveluksi. AVL 18 §:n mukaan palvelun myynnillä tarkoitetaan palvelun suorittamista tai muuta luovuttamista vastiketta vastaan. Palveluun sovellettavaan verokäsittelyyn unionialueella vaikuttaa se, missä palvelu katsotaan myydyksi. Toisin sanoen tämä tarkoittaa, minkä valtion arvonlisäverosääntelyn alaiseksi palvelun myynti tulee katsoa. AVL 65 §:n mukaisesti elinkeinonharjoittajalle myyty palvelu on myyty Suomessa, jos se luovutetaan ostajan täällä (Suomessa) sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan tai liiketoiminnan kotipaikkaan. Palvelun myynnistä kuluttajille säädetään arvonlisäverolain 66 §:ssä. Elinkeinoharjoittajalle tapahtuvan palvelumyynnin pääsääntönä on siten, että ostajan sijoittautuminen määrittää sovellettavan verokäsittelyn¹³. Tämän vuoksi, esimerkiksi mainituissa factoringpalveluissa eroavaisuudet jäsenvaltioiden välillä ovat omiaan korostamaan niitä vaikutuksia, joita epäyhtenäisestä sääntelystä aiheutuu. Esitettyjen lähtökohtien perusteella on ensiarvoisen tärkeää, että myytävään hyödykkeeseen sovellettava arvonlisäverokäsittely on yksiselitteisesti ratkaistavissa¹⁴.

---

¹¹ Määttä 2014, s. 37.

¹² Ahopelto et al. 2023, s.385.

¹³ Verohallinto 2020, k. 7.1.1.

¹⁴ Brandejs – Holubová 2015, s. 305.

1.2 Tutkimusaiheen rajaus sekä tutkimuskysymykset

- Miten factoringpalveluja tulisi käsitellä arvonlisäverotuksessa?

Tutkimuksen pääasiallinen tutkimuskysymys koskee factoringpalveluihin sovellettavaa arvonlisäverokäsittelyä. Tutkimuskysymyksen tarkoituksena on täsmentää vallitsevaa käsitystä factoringpalvelujen arvonlisäverotuksesta. Kun tutkimuksen lopuksi vastataan esitettyyn tutkimuskysymykseen, on seurauksena de lege ferenda- kannanotto siitä, millainen näihin palveluihin kohdistuvan verokäsittelyn tulisi olla.

Tutkimuskysymykseen vastaaminen edellyttää ensinnäkin, että tutkimuksessa luodaan ymmärrys factoringpalvelujen käsitteestä. Mitä factoringpalveluilla tarkoitetaan? Käsitteen täsmällinen määrittäminen edesauttaa tunnistamaan niitä arvonlisäverojärjestelmän piirteitä, jotka vaikuttavat sovellettavaan verokäsittelyyn.

Kuten tutkimuskysymys osoittaa, rajataan tutkimusaihe koskemaan nimenomaisesti factoringpalveluja. Tästä syystä muiden, ominaispiirteiltään vastaavan kaltaisten palvelujen yksityiskohtainen tarkastelu jätetään tutkimuksen ulkopuolelle. Näihin sovellettavaan verokäsittelyyn oteta tältä osin kantaa. Vastaavan kaltaisten palveluiden jättäminen täysin pois tutkimuksesta ei kuitenkaan ole perusteltua, koska niiden avulla on mahdollista täsmentää factoringpalvelujen käsitettä. Näin pystytään muodostamaan käsitys siitä, millaiset palvelut sisältyvät factoringkäsitteen alaan ja vastaavasti määrittämään se, mitä factoring ei tarkoita.

Tutkimus keskittyy sellaisiin factoringpalvelutilanteisiin, joissa palvelun molemmat osapuolet, ostaja sekä myyjä ovat sijoittautuneet unionin alueelle. Tarkastelu painottuu ensi sijassa lähtökohtaan, jossa factoringtoimija on sijoittautunut Suomen alueelle. Arvonlisäverolain unionisidonnaisuudesta seuraa kuitenkin, että tutkimuskysymykseen vastaaminen edellyttää kokonaisvaltaista asiaan liittyvän unionin oikeuden tarkastelua.

1.3 Tutkimuksen metodit sekä käytetyt lähteet

Tutkimuksen tarkoituksena on tulkita voimassa olevan arvonlisäverosääntelyn sisältöä. Kun tarkasteltavana ovat oikeudelliset normit ja niiden sisältö, on tutkimus pääasialliselta metodiltaan oikeusdogmaattinen eli lainopillinen.¹⁵ Lainopillisen metodin valinta on perustelua asetetun tutkimuskysymyksen vuoksi. Tutkimusintressinä ovat säädösten monimerkityksellisyydestä tai puutteellisuudesta aiheutuvat oikeudellisessa ratkaisutoiminnassa esiintyvät haasteet¹⁶. Lainopin tarkoituksena on tulkinnan ja systematisoinnin avulla selvittää voimassa olevan oikeuden sisältöä¹⁷. Valitun menetelmän avulla pystytään tuottamaan näkemys siitä, millainen verokäsittely tutkimuskysymyksessä tarkoitettuun palveluun tulisi kohdistaa. Tämä on tyypillistä lainopilliselle tutkimukselle.¹⁸

Tutkimuksessa hyödynnetään kotimaisen, voimassa olevan oikeusjärjestyksen lähteiden lisäksi myös toisen unionin jäsenvaltion oikeudessa esitettyjä tulkintoja factoringiin sovellettavasta verokäsittelystä. Tältä osin tutkimuksesta on tunnistettavissa oikeusvertailevan tutkimuksen ominaispiirteitä. Oikeusvertailevan tutkimuksen tarkoituksena on tunnistaa erilaisen verokäsittelyn taustalla vaikuttavia tekijöitä asettamalla erilaiset oikeusjärjestykset rinnakkain toisiinsa nähden¹⁹. Tällaisen osan sisällyttäminen tutkimukseen mahdollistaa kokonaisvaltaisemman ymmärryksen kotimaisesti tehdyistä tulkinnallisista ratkaisuista.

Tutkimuksessa käytettävien lähteiden valinta sekä niiden keskinäinen painoarvo noudattavat pohjoismaista oikeuslähdeoppia.²⁰ Keskeisessä asemassa on siten arvonlisäverolaki. Laintasoisen sääntelyn puute korostaa oikeuskäytännössä esitettyjen

---

¹⁵ Hirvonen 2011, s. 21–22.

¹⁶ Lainopin intresseistä Kts. Rautiainen et al. 2023, k. 3.2. Oikeuslähde-, tulkinta- ja argumentaatio-opit lainopin menetelmänä.

¹⁷ Hirvonen 2011, s. 21–22. Kts. myös Aarnio 2011, s. 13.

¹⁸ Määttä – Paso 2019, s. 7: lainopin tutkija kertoo lainsoveltajalle, miten lain säännöstä tulisi hänen mielestään soveltaa.

¹⁹ Rautiainen et al. 2023, k. 6.3.1 Oikeusvertailun lähestymistapoja ja ulottuvuuksia.

²⁰ Pohjoismaisesta oikeuslähdeopista esim. Määttä 2014, s.13–15, jossa jaottelu oikeuslähdeopillisen painoarvon perusteella jakautuu vahvasti ja heikosti velvoittaviin sekä sallittuihin oikeuslähteisiin. Jaottelulla on merkitystä esitetyn tulkinnan sitovuuteen ja painoarvoon.

kannanottojen oikeudellista painoarvoa.²¹ Tutkimuksessa korostuneessa asemassa ovat siten ennen kaikkea korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) ratkaisut sekä unionin tuomioistuimen (EUT) tuomiot sovellettavasta arvonlisäverokäsittelystä sekä siihen vaikuttavista tekijöistä. Oikeuskäytännön lisäksi tutkimuksessa pyritään hyödyntämään kattavasti aiheeseen liittyvää oikeuskirjallisuutta. Arvioinnin tukena hyödynnetään lisäksi soveltuvien osin esimerkiksi Euroopan komission arvonlisäverokomitean (VAT KOM) kannanottoja sekä keskusverolautakunnan (KVL) antamia ennakkoratkaisuja sovellettavasta verokäsittelystä.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tutkimuksen pääluvussa kaksi käsitellään yleisesti, mistä factoringpalveluissa on sisällöllisesti kyse. Käsitteen määrittelemisen jälkeen factoringpalvelut saatetaan kolmannessa pääluvussa arvonlisäverotuksen kontekstiin määrittämällä arvonlisäverolaissa sekä arvonlisäverodirektiivissä asetetut reunaehdot tällaisille palveluille. Tarkastelu sisältää ensinnäkin arvioinnin factoringin ominaispiirteisiin lukeutuvien osasuoritteiden arvonlisäverokäsittelystä sekä niiden tulkintaa ohjaavista periaatteista. Lisäksi kolmannessa pääluvussa esitetään factoringin arvonlisäverotusta koskevat nimenomaiset maininnat. Pääluvun lopuksi arvioidaan sitä, miten arvonlisäverojärjestelmään sisäänrakennetut oikeusperiaatteet, kuten verovelvollisten yhdenvertaisen kohtelun periaate, on otettava huomioon osana tutkimuskysymykseen vastaamista. Näiden osa-alueiden tarkastelu edesauttaa ymmärtämään sitä, millaiseksi factoringiin sovellettava arvonlisäverokäsittely tulisi mieltää.

Tutkimuksen neljännessä pääluvussa tarkoituksena on ensisijaisesti arvioida factoringpalveluiden arvonlisäverokäsittelyä koskevia, oikeuskäytännössä esitettyjä tulkintoja. Tarkasteluun sisällytetään arvoinnit arvonlisäveron soveltamisalaan kuulumisesta sekä varsinaisesta arvonlisäverokäsittelystä. Pääluvussa arvioidaan lisäksi factoringpalveluille tyypillisen jaottelun merkitystä arvonlisäverotuksessa.

---

²¹ Myrsky 2011, s.189.

Viidennessä pääluvussa arvioidaan factoringpalvelun verokäsittelyyn vaikuttavia muita seikkoja. Tällaisina tunnistetaan sekä osapuolten tarkoitus palvelusopimuksen taustalla että muiden jäsenvaltioiden tekemät tulkinnat factoringiin arvonlisäverotuksesta. Pääluvussa arvioidaan aluksi, voiko sovellettavaan verokäsittelyyn vaikuttaa se, mihin osapuolet ovat palvelun ostolla tai myynnillä pyrkineet. Tässä yhteydessä tarkoituksena on ottaa huomioon niin factoringyhtiön kuin sen asiakkaankin mahdolliset insentiivit palvelun taustalla. Tämän jälkeen pääluvussa tarkastellaan oikeusvertailun keinoin, millaisia tulkintoja factoringin verokäsittelystä on tehty Ruotsissa. Oikeusvertailevan osan sisällyttäminen tutkimukseen on perusteltua erityisesti siitä syystä, että factoringin verokäsittelyn ei ole katsottu olevan yhdenmukaista unionin alueella.

Lopuksi tutkimuksen kuudennessa pääluvussa tiivistetään aikaisemmin esitetyt tutkimuskysymyksen vaikuttavat seikat ja johtopäätöksenä esitetään tulkintakannanotto siitä, miten factoringpalveluja tulisi käsitellä arvonlisäverotuksessa. Esitetyillä tutkimuksen rakenteellisilla valinnoilla pyritään siihen, että tutkimuskysymyksen vastaamiseen edellytettävät seikat sisältyvät osaksi arviointia mahdollisimman kokonaisvaltaisesti.

2. Factoringpalvelujen käsite

Tavaroita tai palveluja myyville, liiketoimintaa harjoittaville toimijoille kysymykset toiminnan rahoittamisesta ovat keskeisessä asemassa liiketoiminnan järjestämistä koskevassa päätöksenteossa.²² Muuttuvassa liiketoimintaympäristössä vaihtoehtoisin rahoitustarpeisiin on tarjolla enenevässä määrin rahoitusmuotoja ja -vaihtoehtoja. Liiketoiminnanharjoittajan on tarkoituksenmukaista valita kulloinkin vallitsevaan ajanhetkeen ja omaan taloudelliseen tilaansa nähden sopiva rahoitusmuoto.²³ Liiketoiminnanharjoittajan taloudellinen tilanne voi esimerkiksi olla sellainen, että se tarvitsee nopealla aikataululla käyttöönsä pääomaa rahoittaakseen toimintaansa ja edistääkseen sen tarkoitusta²⁴.

Niin toiminnan rahoitukseen, kuin ylipäätään liiketoiminnan harjoittamista koskevaan päätöksentekoon vaikuttavat merkittäväällä tavalla arviot harjoitettavaan toimintaan liittyvistä riskeistä. Riskien ottaminen on usein välttämätöntä toiminnan tarkoituksen edistämiseksi, mutta liiketoiminnan harjoittajan on arvioitava tarkoin, missä määrin riskinotto on tarkoituksenmukaista.²⁵ Riskiarviointia on suoritettava siten myös punnittaessa erilaisia rahoitusvaihtoehtoja.

Liiketoimintaa harjoittajavan yrityksen myydessä tavaroita tai palveluja, tarjotaan ostajalle usein mahdollisuus suorittaa rahavastike laskulla. Tällöin yritys luovuttaa suoritteen ostajalle, muttei samanaikaisesti saa korvausta suorituksestaan. Laskukaupassa ostajalle on tavanomaisesti asetettu Velkakirjalain (622/1947, jäljempänä VKL) 5 §:n mukainen nimenomainen maksuaikataulu, jonka perusteella suoritus on maksettava myyjälle tiettyyn eräpäivään mennessä. Velallisella on oikeus,

---

²² Arvonlisäverolain 1 §:n mukaisesti arvonlisäveroa on suoritettava valtiolle liiketoiminnan muodossa Suomessa tapahtuvasta tavarain ja palvelun myynnistä. Liiketoimintaa ei kuitenkaan ole määritelty AVL:ssä. Hallituksen esityksen HE 88/1993, s.17 perusteluista ilmenevät liiketoiminnan tunnusmerkit: ansiotarkoitus, ulospäinsuuntautunut itsenäinen toiminta, johon sisältyy yrittäjärisiki.

²³ Tepora 2022, s.21.

²⁴ Toiminnan tarkoituksella viitataan tässä yhteydessä erityisesti Osakeyhtiölain (624/2006) 1:5:n mukaiseen toiminnan tarkoitukseen.

²⁵ Airaksinen et al. 2021, 1 osa, 1 luku, toiminnan tarkoitus.

mutta ei velvollisuutta maksaa saatavaa myyjälle ennen tätä eräpäivää. Vastaavasti myyjä ei voi vaatia laskun suorittamista ennen ennalta määrättyä ajankohtaa. Laskusaatava on siis epälikvidi omaisuuserä aina siihen asti, kunnes maksu on onnistuneesti kirjattu myyjän tilille²⁶. Nopeuttaakseen myymistään hyödykkeistä suoritettavaa vastiketta, joka usein maksetaan rahana, voi yritys hyödyntää erilaisia rahoituslaitosten tai muiden luotonantajien tarjoamia rahoitusmuotoja. Eräänä rahoituksen muotona voidaan pitää tällaisten toimijoiden (jäljempänä myös factoringyhtiöt) tarjoamia factoringpalveluja.

Tepora (2022) on määritellyt factoringpalvelujen käsitteen seuraavasti:

”Factoring on yrityksille tavaroiden ja palveluiden myynnistä syntyvien laskusaatavien (asiakassaatavien) suunnitelmallista välitöntä rahaksi muuttamista (diskonttaamista) rahoitusyhtiön (factoringosaston) myöntämän luoton avulla. Factoringluototus edellyttää asiakasyrityksen ja rahoitusyhtiön välistä rahoitussopimusta (puitesopimusta), johon liittyy säännöllisesti rahoitusta ja vakuutta koskevat yksityiskohtaiset vakioehdot.”²⁷

Tämän factoringpalveluja koskevan määritelmän mukaan myytävän palvelun keskeisenä elementtinä on siten factoringyhtiön tarjoama rahoitus sen asiakasyritykselle. Laskusaataviin sidottu pääoma vapautuu liiketoimintaa harjoittavan (yhtiön) käytettäväksi nopeammalla aikataululla kuin tilanteissa, joissa sen tulisi odottaa asiakassaatavien kirjautumista asetetun maksuaikataulun mukaisesti. Selvää on, että tästä asiakasyritykselle tarjottavasta mahdollisuudesta pääoman vapauttamiseen on suoritettava vastiketta palveluntarjoajalle eli factoringyhtiölle.

---

²⁶ Klapper 2006, s.3111.

²⁷ Tepora 2022, s.285–286. (Kursivoinnit poistettu).

Käytännössä factoringsopimuksesta seuraa siten, että factoringyhtiö luotottaa asiakasyrityksensä laskusaatavat järjestelystä perimäänsä palkkiota vastaan, ja asiakasyritys siirtää nämä laskusaatavat factoringyhtiölle vakuudeksi saamastaan luotosta.²⁸ Tavanomaista on lisäksi, ettei sopimuksessa ole kyse yhdestä kertaluontoisesta siirrosta, vaan laskusaatavia siirretään järjestelyssä factoringyhtiölle sitä mukaa, kun niitä kertyy.²⁹

Factoringpalvelussa on kuvatussa määritelmän mukaisesti kolme osapuolta: factoringyhtiö ja tämän asiakasyritys (jäljempänä myös myyjäyritys) sekä asiakasyrityksen myymien hyödykkeiden ostajat eli velalliset³⁰. Factoringpalveluissa laskusaatavat siirretään factoringyhtiölle, joka maksaa asiakasyritykselleen korvauksen saatavien siirrosta niiden siirtohetkellä. Sopimus factoringista tehdään factoringyhtiön ja tämän asiakasyrityksen välille. Rahoitussopimuksen seurauksena saamisoikeus laskusaataviin siirtyy factoringyhtiölle³¹. Alkuperäiselle hyödykkeen ostajalle eli velalliselle laskusaatavan siirtäminen factoringyhtiölle ilmenee tavanomaisesti laskulle kirjatusta siirtomerkinnästä.³²

Factoringyhtiön saamisten siirtohetkellä asiakkaalleen maksama korvaus on tyypillisesti prosentuaalinen osuus saamisten nimellisarvosta³³. Kun lasku maksetaan factoringyhtiölle, siirtää se asiakasyritykselleen loppuosan saamisen nimellisarvosta vähennettynä palvelusta veloitettavilla palvelumaksuilla³⁴. Maksut, joita factoringyhtiö perii asiakasyritykselle myymästään palvelusta, koostuvat tavanomaisesti esimerkiksi luoton enimmäismäärälle laskettava korosta sekä siitä erillisestä factoringpalkkiosta³⁵.

---

²⁸ Tepora 2022, 286–288.

²⁹ Kaisto 2006, s. 333.

³⁰ Tepora 2022, 288.

³¹ Tepora et al. 2016, s. 534.

³² Tepora 2022, s.286. Kts. myös Klapper 2006, s.3113: laskusaatavan siirtoa ei ole välttämätöntä ilmoittaa velalliselle.

³³ Klapper 2006, s. 3113.

³⁴ Klapper 2006, s. 3113.

³⁵ Tepora 2022, s. 286.

Laskusaataville tunnusomaiset ja rahoitukseen yleisesti liittyvät riskit velallisen kyvykkyydestä suoriutua velvoitteistaan eivät lähtökohtaisesti poistu silloin, kun laskusaatavat siirretään factoringyhtiölle. Sopimuksen perusteella maksettavien korvausten lisäksi factoringille on tyypillistä, että laskusaatavat toimivat myös liiketoimintaa harjoittavalle yritykselle myönnetyn luoton vakuutena.³⁶ Tilanteissa, joissa alkuperäisen tavaran tai palvelun ostaja ei suorita tai ei kykene suorittamaan velvoitettaan, on factoringyhtiöllä oikeus pitää saatavat hallinnassaan sekä vaatia viimesijassa suoritusta asiakasyritykseltään eli luotonsaajalta³⁷. Tällaisessa järjestelyssä asiakasyrityksen toimintaan kohdistuva riski velallisen maksukyvyttömyydestä ei poistu, vaikka se on siirtänyt saatavansa factoringyhtiölle. Tämä on seurausta palveluun kohdistuvasta takautumisoikeudesta.

Esimerkiksi, mainitun riskienhallinnan tehostamiseksi, on asiakasyrityksen mahdollista sopia factoring sopimuksessa myös velkakirjalain 9 §:n mukaisesti siitä, että factoringyhtiö, velkakirjan luovuttajana, on vastuussa velallisen maksukyvyttä.³⁸ Kun luottoriski siirretään factoringyhtiölle, on tavanomaisesti kyse palvelusopimuksista, joissa factoringyhtiö ostaa asiakasyrityksensä saatavat³⁹. Myös kauppamuotoisena factoringina tunnettava järjestely mahdollistaa yhtäältä velallisille asetettua maksuaikataulua nopeamman pääoman käyttöön saannin, mutta toisaalta se myös pienentää merkittäväällä tavalla toimintaan liittyviä riskejä⁴⁰. Riskien väheneminen liittyy lähtökohtaisesti siihen, että laskusaatavien kaupassa factoringyhtiön kannettavaksi tulevat myös alkuperäisen hyödykkeen ostajan maksukyvyttömyydestä aiheutuvat mahdolliset seuraamukset, kuten saamisten perintä sekä tästä aiheutuvat mahdolliset

---

³⁶ Tepora 2022, s. 287.

³⁷ Tepora 2022, s. 286–288. Kotimaisissa tilanteissa on tavanomaista, että luottoriski säilyy asiakasyrityksellä huolimatta laskusaatavien siirrosta factoringyhtiölle. Jos laskulle merkityt ostajat eivät suorita velvoitettaan, voi factoringyhtiö poistaa kyseisen laskusaatavan luoton piiristä, jolloin velkasuhde factoring- sekä asiakasyrityksen välillä ei muutu. Kts. myös Tepora et al. 2016, s. 535.

³⁸ Velkakirjalain 9 §:n velkakirjan luovuttaja (tässä yhteydessä factoringyhtiö) ei ole vastuussa velallisen maksukyvyttä, ellei hän ole siihen velvoittautunut. Sopimusmääräyksellä vastuu on siten mahdollista siirtää factoringyhtiölle.

³⁹ Kaisto 2006, s. 330.

⁴⁰ Klapper 2006, s. 3113.

kustannukset⁴¹. Kun laskusaatavat ovat myyty factoringyhtiölle ja velallinen osoittautuu maksukyvyttömäksi, on kyseinen palvelu ominaispiirteiltään erilainen kuin tilanteissa, joissa luottoriski säilyy asiakasyrityksellä. Tällöin asiakasyritykselle tarjottava factoringpalvelu koostuu mainittua Teporan (2022) esittämää määritelmää laajemmasta palvelukokonaisuudesta, jossa rahoituselementin lisäksi yhden palvelun osan muodostavat perintään liittyvät palvelut. Näiden elementtien lisäksi on otettava huomioon, että factoring sopimukseen saattaa liittyä rahoituksen ja saamisten perinnän lisäksi muita osasuoritteita, kuten myyntireskontran hoitoon liittyvien velvoitteiden siirto factoringyhtiölle⁴².

Factoringpalvelujen tarjoamiselle on kuvatus mukaisesti erilaisia vaihtoehtoja. Factoring sopimuksen perusteella laskusaatavat voivat toimia luoton vakuutena, tai vaihtoehtoisesti avoimet saatavat voidaan myydä factoringyhtiölle⁴³. Kategorisesti factoringpalvelut voidaan jakaa tämän perusteella kahteen luokkaan, laskurahoitus- ja kauppamuotoiseen factoringiin⁴⁴. Keskeisin ero näiden palvelumuotojen välillä on se, mille toimijalle kohdistuu riski velallisen maksukyvyttömyydestä. Saatavien myynnistä seuraavan omistusoikeuden siirtymisestä seuraa, että maksukyvyttömyydestä aiheutuvat riskit siirtyvät factoringyhtiön kannettavaksi. Pääsääntönä laskurahoitusmuotoisessa factoringissa voidaan pitää puolestaan sitä, ettei riskien tietyille toimijalle kohdistumisessa tapahdu muutoksia lähtötilanteeseen, jossa saatavat ovat asiakasyrityksen omistuksessa sekä hallinnassa.⁴⁵

Jaottelusta huolimatta on tarpeen korostaa sitä, että factoring sopimukset voivat sisällöllisesti olla moninaisia. Asiakasyrityksille tarjottavien factoringpalvelujen sisällön kuvaamiseksi on tarpeen nostaa esiin vaihtoehtoja siitä, miten factoringpalvelut voidaan järjestää ja miten sisältöä markkinoidaan asiakkaalle. Esimerkinomaisesti tässä

---

⁴¹ Klapper 2006, s. 3112.

⁴² Klapper 2006, s.3112.

⁴³ Tepora 2022, s. 285.

⁴⁴ Tällainen käsitteellinen jaottelu ilmenee muun muassa korkeimman hallinto-oikeuden väliratkaisusta KHO 2024:38.

⁴⁵ Klapper 2006, s. 3113.

yhteydessä mainitaan sekä Nordean tarjoama Laskuluotto että Osuuspankin tarjoamat factoringpalvelut.

Nordea kuvaa Laskuluottona tunnetun palvelunsa sisältöä seuraavasti:

”Laskuluotto on luottolimiitti, jonka vakuutena toimivat myyntisaatavat. Laskuluoton palveluita ovat perintä ja ostajariskin kattaminen luottovakuutuksella.”⁴⁶

Laskuluottoa koskevassa esitteessä kerrotaan, että kyseisen palvelun avulla on mahdollista nopeuttaa rahankiertoa aikaistamalla toteutuneen myynnin kassavirtoja.⁴⁷ Lisäksi se ilmentää, että myytävään palveluun on mahdollista sisällyttää perintään liittyviä palvelun osia. Esite ei kuitenkaan nimenomaisesti osoita, että tällaisten palvelunosien edellytyksenä olisi laskusaatavien kauppa tai, että perintää liittyvät palvelut olisivat automaattisesti osa tarjottavaa Laskuluottopalvelua. Tämä ilmenee siitä, että laskusaatavat toimivat palvelussa myönnetyn luoton vakuutena. Näin voidaan olettaa, että myös laskusaatavien siirtoa koskevassa sopimuksessa on mahdollista sopia esimerkiksi perintää koskevista ehdoista. Sopimuksen sisältö on siten pitkälti osapuolten – factoringyhtiön ja sen asiakasyrityksen – määriteltävissä kulloistenkin tarpeiden mukaiseksi.

Osuuspankin esite tarjottavalle palvelulle kuuluu seuraavasti:

”Tehosta yrityksesi käyttöpääoman kiertoa ja reskontran hoitoa sekä hallitse luottoriskejä OP:n eri factoringratkaisujen avulla.”⁴⁸

Osuuspankin verkkosivuilla on lisäksi tehty erottelu laskusaatavien myynnin sekä rahoituksen välille. Se määrittelee palvelun keskeiset eroavaisuudet seuraavasti:

---

⁴⁶ Nordea 2024.

⁴⁷ Nordea 2024.

⁴⁸ Osuuspankki 2024.

”Laskusaatavien rahoitus tai laskusaatavien myynti ovat molemmat nopeita tapoja saada rahoitusta yrityksen myyntisaatavia vastaan. Merkittävin ero rahoitusmuotojen kesken on se, että Laskusaatavien rahoituksessa riski ostajista säilyy yrittäjällä, kun taas Laskusaatavien myynnissä riski siirtyy OP:lle”.⁴⁹

Esitetyt esimerkit kuvastavat factoringpalvelun nimellä myytävän palvelun sisällöllisiä vaihtoehtoja. Yhteistä tällaisten palvelujen sisällölle on Teporan (2022) esittämän määritelmän mukaisesti se, että järjestelyn seurauksena laskusaatavat muutetaan likvidiksi pääomaksi⁵⁰. Lisäksi ainakin silloin, kun laskusaamiset myydään factoringyhtiölle, vähentää järjestely asiakasyrityksen toimintaan kohdistuvia riskejä. Tämä voi vaikuttaa osapuolten näkemykseen siitä, millainen palvelusopimus on tarpeellista laatia yksittäistapauksissa. Factoringpalvelun käsitettä ei ole näiden seikkojen vuoksi mahdollista rajata koskemaan ainoastaan yhdenlaisia palvelusopimuksia. Selvää on kuitenkin, että factoringinpalveluissa on kyse toiminnan harjoittamisesta rahoituksen ja perinnän rajapinnassa.

---

⁴⁹ Osuuspankki 2024.

⁵⁰ Tepora 2022, 285–286.

3. Arvonlisäverojärjestelmän viitekehys factoringpalveluille

3.1 Factoringpalveluihin sisältyvien osasuoritteiden arvonlisäveroverokäsittely

Arvonlisäverolaissa tai arvonlisäverodirektiivissä ei ole nimenomaista säännöstä siitä, miten factoringpalveluja tulisi käsitellä arvonlisäverotuksessa. Tästä seuraa, että arvioinnin sovellettavasta arvonlisäverokäsittelystä on perustuttava niihin säännöksiin, jotka määrittävät factoringpalveluihin tyypillisesti kuuluvien osasuoritteiden verokäsittelyn. Koska keskeisinä ominaispiirteinä factoringpalveluille voidaan tunnistaa sekä palveluun sisältyvä rahoituselementti että liityntä saamisten perintään, on perusteltua lähestyä factoringiin sovellettavaa verokäsittelyä näitä palveluja koskevien säännösten avulla.

Keskeisenä unionin alueelle muodostetun arvonlisäverojärjestelmän tavoitteena on ollut turvata unionin sisämarkkinoiden toimivuus. Arvonlisäverojärjestelmän on katsottu edistävän tätä tarkoitusta silloin, kun arvonlisäveroa suoritetaan mahdollisimman laaja-alaisesti erilaisten tavaroiden ja palveluiden myynnistä.⁵¹ Laajasta veropohjasta seuraa, että lähtökohtaisesti kaikkien tavaroiden sekä palveluiden myynti liiketoiminnan muodossa on arvonlisäverollista toimintaa: jos erillistä poikkeusta tästä pääsäännöstä ei ole nimenomaisesti säädetty, on palvelun tai tavaran myynti arvonlisäverollista toimintaa.

Eräs tällainen poikkeus arvonlisäverolain 1 §:n 1 kohdan mukaisesta pääsäännöstä koskee rahoituspalvelujen myyntiä. Arvonlisäverolain 41 §:n mukaan arvonlisäveroa ei suoriteta rahoituspalvelujen myynnistä. AVL 42 §:ssä täsmennetään, mitä rahoituspalveluilla tarkoitetaan. AVL 42 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan rahoituspalveluihin sovellettava verottomuus koskee luotonantoa ja muuta rahoituksen järjestämistä. Muun rahoituksen järjestämisen muotojen on katsottu tarkoittavan

---

⁵¹ Arvonlisäverodirektiivin johdanto-osion kohdissa 3–5 kuvataan yksityiskohtaisemmin sanotun tavoitteen sisältöä ja sen saavuttamisen keinovalikoimaa.

esimerkiksi olemassa olevien rahoitusmuotojen lisäksi uusia rahoitusmuotoja⁵². Vastaavalla tavalla luottojen myöntäminen tulee katsoa verottomaksi palvelun myynniksi arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan. Huomionarvoista on kuitenkin, ettei arvonlisäverodirektiivin säännös käsitä ”muuta rahoituksen järjestämistä” vastaavalla tavalla kuin arvonlisäverolaki. AVL:n voidaan katsoa sanamuodon mukaisen tulkinnan perusteella mahdollistavan verottomuutta koskevan säännöksen ulottamisen direktiivissä määritettyä soveltamisalaa laajemmalle.

Perustelut rahoituspalveluja koskevan poikkeussäännöksen taustalla ovat varsin yleisluontoisia. Rahoituspalvelujen verottomuutta on perusteltu esimerkiksi sillä, että arvonlisäveron kohdistaminen tällaisiin palveluihin aiheuttaisi merkittäviä verotusteknisiä ongelmia. Teknisluontoiset ongelmat liittyvät ennen kaikkea myydyn palvelun veropohjan määrittämiseen. Kansallisesti rahoituspalvelujen verottomuuteen ovat vaikuttaneet lisäksi Euroopan unionin yhteisen arvonlisäverojärjestelmän harmonisointitavoitteet, sillä myös muissa EU-jäsenvaltioissa on direktiivissä kuvatulla tavalla säädetty rahoituspalvelujen verottomuudesta.⁵³

Vastoin nimenomaista rahoituspalveluja koskevaa poikkeussäännöstä, tulee toisen factoringtoimintaan läheisesti liittyvän palvelumuodon, eli saamisten perinnän muodossa myytävästä palvelusta suorittaa arvonlisäveroa AVL 1 §:n 1 momentin mukaisesti. Sanottu ilmenee arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdasta. Tämän lisäksi perintäpalvelut ovat kotimaisesti katsottu tarpeelliseksi tulkita arvonlisäverolliseksi palvelun myynniksi neutraalisuussyistä⁵⁴. Lisäksi, kuten factoringia koskevan käsitteen määrittämisen yhteydessä havaittiin, voi factoringiin liittyä myös muita palvelunosa. Kun lähtökohdaksi asetetaan myydyn hyödykkeen verollisuus, tulee tällaisia palvelunosa pitää verollisena myyntinä, ellei toisin ole nimenomaisesti säädetty.

---

⁵² HE 88/1993, s. 67.

⁵³ HE 88/1993, s. 67.

⁵⁴ HE 88/1993, s. 69.

Arvonlisäverolain 102 §:n mukaan lähtökohtana arvonlisäverotuksessa on, verovelvollinen saa vähentää verollista liiketoimintaa varten tehtyihin hankintoihin sisältyvän arvonlisäveron. Vähennysoikeuden rajoituksesta seuraa, että liiketoimintaa harjoittavan toimijan ei ole mahdollista vähentää arvonlisäverolain 41–42 §:ssä tarkoitettujen rahoituspalvelujen tuottamiseen tarvittavista tuotantopanoksista aiheutuvaa arvonlisäveroa. Tällaiset vähennysoikeuden rajoitusta koskevat säännökset ilmentävät arvonlisäverojärjestelmän symmetrisyyperiaatetta⁵⁵.

Rajoituksilla hankittavien hyödykkeiden vähennysoikeuteen voi olla huomattavia vaikutuksia rahoituspalvelujen myyjien toiminnan järjestämiselle. Tällöin toimintaa varten tehdyistä hankinnoista suoritettava vero jää lähtökohtaisesti toimijan itsensä kannettavaksi⁵⁶. Vähennyskelvottomuudesta seuraa, että palvelun myyjällä voi olla intressi vyöryttää nämä kustannukset asiakkaidensa maksettavaksi. Vähennysoikeuden rajoitus heijastuu siten lähtökohtaisesti myytävän palvelun hinnoitteluun.⁵⁷ Myytävän palvelun verottomaksi säätämisellä on siten laajakantoisia vaikutuksia.

Se, että rahoituspalveluja koskeva arvonlisäverosäätely merkitsee poikkeusta yleisestä myytyjen hyödykkeiden verollisuudesta, vaikuttaa lisäksi rahoituspalveluja koskevaan tulkintaan lainsoveltamistilanteissa. Säännöksen poikkeusluonne vaikuttaa siihen, miten rahoituspalvelujen laajuus tulee käsitteellisesti määrittää.⁵⁸ Poikkeussäännöksiä koskeva suppea tulkinta on yleisesti hyväksytty tulkinnallisena lähtökohtana osana yhteistä arvonlisäverojärjestelmää⁵⁹. Suppean tulkinnan on oikeuskäytännössä arvioitu tarkoittavan esimerkiksi, että poikkeussäännöksen ”soveltamisala rajoittuu siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä niiden etujen turvaamiseksi, joita näillä poikkeuksilla voidaan suojella”.⁶⁰

---

⁵⁵ Määttä 2015, s.20. Kuten Määttä toteaa, ei symmetrisyyperiaatteen soveltaminen ole kuitenkaan poikkeuksetonta.

⁵⁶ Euroopan Komissio 2010, k.2.3. Value-Added Taxation.

⁵⁷ Huizinga 2002, s. 505–506.

⁵⁸ Lamppu – Ruohola 2023, s. 202–203.

⁵⁹ Esimerkiksi korkein hallinto-oikeus ratkaisussaan KHO 2002:39 toteaa, että: ”Verovapaussäännöksiä sovelletaan yleisten tulkintaperiaatteiden mukaisesti suppeasti.” Kts. myös esim.: Schulyok 2010, s. 266.

⁶⁰ C-305/01 MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.71.

Rahoituspalveluihin kohdistuvasta suppeasta tulkinnasta seuraa, ettei esimerkiksi AVL 42 §:n 2 kohdassa tarkoitetun luottojen myöntämisen määritelmää voida tulkinnallisilla keinoin laajentaa. Sellaisia palveluja, jotka eivät nimenomaisesti täytä arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan b-g kohtien tai AVL 42 §:ssa määritetyjä tunnusmerkistöä, ei voida katsoa rahoituspalveluiksi ja siten verottomaksi palvelun myynniksi. Toisaalta tässä yhteydessä on otettava huomioon AVL 42 §:n 2 luoton myöntämistä koskevan säännöksen täsmällisyyden puute. Säännös on jätetty merkityssisällöltään avoimeksi ilmaisemalla verottomuuden koskevan ”myös muuta rahoituksen järjestämistä”. Kun poikkeussäännöksen soveltamisala ei tarkkarajaisesti ilmene lain sanamuodosta, siirtyy vastuu sovellettavan verokäsittelyn oikeellisuudesta enenevässä määrin lainsoveltajalle⁶¹. Toisin sanoen poikkeussäännöksen soveltamisalaa ei ole mahdollista yksiselitteisesti määrittää laintasaisen oikeudellisen aineiston avulla.

Rahoituspalveluja koskevan säännöksen avoin luonne on kuitenkin perusteltavissa. Muuttuvassa toimintaympäristössä kehittyvät uudenlaisia, ominaispiirteiltään moninaisia rahoitukseen liittyviä palveluja⁶². Avoin sanamuoto mahdollistaa sen, että säännös vastaa paremmin siihen sääntelytarpeeseen, jota tällaiset kehittyvät ja toisistaan erilaiset rahoituspalvelut vaativat. Lainsoveltamistilanteissa analogian eli yhdenmukaistamisen kieltä estää rahoituspalvelujen soveltamisalan ulottamisen säännöksen tarkoitusta laajemmalle alueelle⁶³. Kuitenkin on otettava huomioon myös, ettei muuttuva toimintaympäristö poista rahoituspalveluihin kohdistetun poikkeussäännöksen merkitystä. Palvelun tosiasiallinen luonne vaikuttaa siihen sovellettavaan arvonlisäverokäsittelyyn.⁶⁴

---

⁶¹ Kts. joustavasta sääntelystä seuraavasta vastuunjakautumisesta: Määttä 2014, s. 45 ja s. 232–233. Kts. myös Määttä 2011, s. 190–191.

⁶² Määttä 2014, s. 39.

⁶³ Terra – Kajus 2022, s. 823.

⁶⁴ HE 88/1993, s. 67, jossa rahoituspalvelujen verottomuus ulotetaan myös uusiin luotonantomuotoihin. Tämän tarkoittaa, että riippumatta rahoituspalvelun muodosta, ratkaisee palvelun rahoitusluonne siihen sovellettavan arvonlisäverokäsittelyn. Kts. myös esim.: C-801/19 Frank, k. 30–32, jonka mukaisesti verollisuudesta säädetty poikkeukset ovat itsenäisiä käsitteitä, ja säännösten tulkinta ei saa johtaa siihen, että tällaiset käsitteet menettäisivät merkityksensä. Tämä tarkoittaa, että uusia palvelumuotoja, joiden

Ottaen huomioon palvelun sisältöä koskevat oikeuskäytännössä esitetyt tulkinnat, voidaan todeta, ettei tulkinnallisoin keinoin tulisi siten myöskään kaventaa säädettyjen poikkeusten soveltamisalaa. Muuten vaarana olisi, ettei arvonlisäverojärjestelmän harmonisointitavoite toteutuisi parhaalla mahdollisella tavalla. Ongelmallista olisi, jos rahoituspalvelut säädetään verottomaksi toisessa jäsenvaltiossa, ja toisessa kyse on tältä osin verollisesta myynnistä. Esimerkiksi unionin tuomioistuimen asiassa C-5/17 *Upper Tribunal* antamassa tuomiossa on katsottu, että säädettyjen poikkeusten tarkoituksena on välttää eroavaisuudet arvonlisäverojärjestelmän soveltamiskäytänteissä⁶⁵.

Factoringpalveluihin liittyviin osasuoritteisiin kohdistuva arvonlisäverosääntely poikkeaa edellä kuvatun mukaisesti merkittäväällä tavalla riippuen siitä, mistä osasuoritteesta on kyse. Arviointi factoringpalvelujen arvonlisäverokäsittelystä verottoman ja verollisen myynnin rajapinnassa vaikuttaa sekä factoringyhtiön että sen asiakasyrityksen toimintaan. Kun molemmat factoring-sopimuksen osapuolet ovat arvonlisäverollisia liiketoimintaa harjoittavia toimijoita, näyttäytyvät vaikutukset esimerkiksi toimintaan kohdistuvan vähennysoikeuden laajuudessa.

3.2 Factoringpalvelujen arvonlisäverokäsittelyä koskevat nimenomaiset maininnat

Factoringpalveluja koskevan eksplisiittisen arvonlisäverosääntelyn puutteen sekä factoringpalvelujen moninaisen sisällön vuoksi, voi sovellettavan arvonlisäverokäsittelyn määrittäminen osoittautua haasteelliseksi. Ongelmaksi muodostuu tällöin se, onko palvelun katsottava olevan verrattavissa verottomaan rahoituspalveluun vai yleissäännön mukaiseen, verolliseen saamisten perintään.

Sekä kansallisesti että myös Euroopan unionin oikeusjärjestelmässä on tunnistettu factoringpalvelujen lukeutuvan arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluvaksi palvelun

---

luonne nimenomaisesti viittaa rahoitukseen, ei voida poissulkea poikkeussäännöksen soveltamisalasta. Näin menetellessä soveltamisala kaventuisi tarpeettomasti ja säännös menettäisi merkitystään.

⁶⁵ C-5/17 Upper Tribunal, k.28–29.

myynniksi. Arviointi verollisen ja verottoman palvelumyynnin rajapinnassa ei ole kuitenkaan ollut yhdenmukaista⁶⁶. Factoringpalvelut ovat nimenomaisesti mainittu arvonlisäverolakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 88/1993), jonka rahoituspalvelujen verottomuutta koskevissa perusteluissa todetaan seuraavaa:

”Verottomuus koskisi myös elinkeinotoiminnassa syntyneiden laskusaamisten rahoitusta eli factoring- toimintaa”.⁶⁷

Hallituksen esityksen perusteella factoringpalvelut tulisivat siten – riippumatta palvelun ominaispiirteistä – katsoa lukeutuvan verottomuutta koskevan poikkeussäännöksen soveltamisalaan. Tämä tarkoittaisi, ettei factoringpalveluja tarjoavalle yhtiölle muodostuisi vähennysoikeutta niistä tuotantopanoksista, jotka kohdistuvat factoringpalvelujen tarjoamiseen.

Vastoin hallituksen esityksen sanamuotoa, osoitti voimassa olevaa arvonlisäverodirektiiviä edeltänyt neuvoston kuudes direktiivi (77/388/ETY), niin englannin- kuin ruotsinkielisissä versioissaan factoringpalvelujen rinnastuvan saamisten perintään ja siten lukeutuvan verolliseksi myynniksi⁶⁸. Muissa kuudennen direktiivin kieliversiossa ei tällaista mainintaa ollut, mutta sanottu ilmentää poikkeavaa tulkintaa kotimaisesta näkemyksestä. Eroavaisuudet näkemyksistä factoringpalvelujen verokäsittelyssä selittyvät ennen kaikkea sillä, että kotimaisesti arvonlisäverodirektiiviä implementoidessa, maininnan factoringpalvelujen verottomuudesta katsottiin turvaavan parhaalla mahdollisella tavalla erilaisten rahoitusmuotojen neutraalia verokäsittelyä. Tämä katsottiin perustelluksi siitä huolimatta, että sanottu merkitsi poikkeusta kuudennen arvonlisäverodirektiivin määräyksistä.⁶⁹

---

⁶⁶ Tällä tarkoitetaan erityisesti HE 88/1993, s. 67–68 esitettyä sekä neuvoston kuudennen direktiivin (77/388/ETY) eri kieliversioita.

⁶⁷ HE 88/1993, s. 67–68.

⁶⁸ Esimerkiksi kuudennen direktiivin englanninkielisessä versiossa rahoituspalveluja koskeva poikkeus ei koskisi ”saamisten perintää ja factoringia”.

⁶⁹ HE 88/1993, s. 68.

Koska lähtökohdat factoringpalvelujen arvonlisäverokäsittelyn määrittämiselle eivät ole yksiselitteisiä, on arvioinnissa tukeuduttava muihin tällaisille palveluille liitännäisiin oikeudellisiin argumentteihin. Tutkimuskysymykseen vastaaminen edellyttää arviointia hallituksen esityksessä sekä neuvoston kuudennessa direktiivissä esitettyjen näkökulmien oikeellisuudesta, ottaen huomioon muut arvonlisäverojärjestelmän ominaispiirteet. Lähtökohtana arvioinnissa voidaan pitää sitä, että kunkin palvelusopimuksen arvioinnin on perustuttava tapauskohtaisuuteen.⁷⁰ Tapauskohtaisen tarkastelun seurauksena voidaan muodostaa yleisluonteisempia argumentteja siitä, miten factoringpalveluja tulisi kohdella arvonlisäverotuksessa⁷¹.

Palvelun ominaispiirteiden perusteella muodostuvaan käsitykseen sovellettavasta verokäsittelystä vaikuttavat lisäksi myös arvonlisäverotuksessa sovellettavat yleiset periaatteet. Tällaisena voidaan mainita esimerkiksi jo hallituksen esityksessä julkilausuttu neutraliteettiperiaate, jota tarkastellaan seuraavaksi.

3.3 Neutraliteettiperiaate

Neutraliteettiperiaate (myös neutraalisuuden periaate) on yksi keskeisimmistä arvonlisäverojärjestelmän ominaisuuksista⁷². Kyseinen periaate ilmenee arvonlisäverodirektiivin johdannossa määritetyistä arvonlisäverojärjestelmän tavoitteista: ”järjestelmän tarkoituksena on saavuttaa mahdollisimman yksinkertainen ja tasapuolinen verotus”.⁷³ Tasapuolisuus toteutetaan käytännössä kohdistamalla samanlaisiin tavaroihin ja palveluihin samanlainen verokäsittely alueellisista tai tuotanto- ja jakeluketjuun liittyvistä ominaispiirteistä riippumatta⁷⁴. Neutraliteettiperiaate osana arvonlisäverojärjestelmää ulottuu siten sekä kuluttajiin,

---

⁷⁰ Määttä 2014, s. 39 rahoituspalvelujen monimuotoisuuden vaikutuksista verolakien tulkintaan.

⁷¹ Kts. Myrsky 2011, s. 155–156. Myrsky toteaa, että lainsoveltamistilanteessa ratkaisu kohdentuu nimenomaisesti tiettyyn yksittäistapaukseen. Tästä huolimatta, mikäli toisesta yksittäistapauksesta on tunnistettavissa vastaavia ominaisuuksia, voidaan tämän avulla muodostaa yleisempi käsitys sovellettavasta käsittelystä. Kts. myös Määttä 2014, s. 47.

⁷² Neutraliteetin korostuneesta asemasta kts. Gregg 2020, s. 123. Kts. myös esim.: van Abswoude 2022, s.211 sekä C-216/97 Gregg, k. 19.

⁷³ Kts. Arvonlisäverodirektiivin johdanto-osion kohta 5.

⁷⁴ Kts. Arvonlisäverodirektiivin johdanto-osion kohta 7.

että liiketoimintaa harjoittavien toimijoiden väliseen yhdenvertaisen kohtelun vaatimukseen⁷⁵. Periaatteen kytkeytyminen arvonlisäverojärjestelmän yleisiin tavoitteisiin sekä sen laaja soveltamisala ilmentävät neutraalisuuden korostunutta merkitystä⁷⁶.

Arvonlisäverotuksessa – ja myös yleisemmin verotuksessa – sovellettaville oikeusperiaatteille tunnusomaista on niiden punnintaluonne⁷⁷. Arviointi siitä, missä määrin yksittäinen periaate soveltuu tiettyyn lainsoveltamistilanteeseen sekä millainen painoarvo periaatteelle on annettava, ratkaistaan tapauskohtaisesti⁷⁸. Eroavaisuudet palvelujen ominaispiirteissä ovat omiaan vähentämään neutraliteettiperiaatteen tulkintaa ohjaavaa vaikutusta⁷⁹. Neutraliteettiperiaatteen luonteesta seuraa, ettei sen avulla voida syrjäyttää nimenomaisia laintasoisia säännöksiä sovellettavasta verokäsittelystä. Tunnusomaista oikeusperiaatteille on siten, että niiden merkitys korostuu tilanteissa, jossa lain sanamuoto ei tarjoa yksiselitteistä vastausta yksittäistapauksen ratkaisemiseksi⁸⁰.

Näin ollen, esimerkiksi tutkimusaihetta koskevissa yksittäistapauksissa neutraliteettiperiaate on korostuneessa asemassa. Periaate ohjaa tulkintaa oikeasta verokäsittelystä siten, että factoringpalvelulle määritettävän arvonlisäverokäsittelyn on edistettävä mahdollisimman hyvin verotuksen neutraalisuuden vaatimusta voimassa olevan oikeuden asettamien rajojen sisällä⁸¹. Jos tulkinta asettaa, tai on omiaan asettamaan toimijat eriarvoiseen asemaan, voi sanottu ratkaisu olla arvonlisäverojärjestelmän tavoitteiden vastainen. Tämä koskee myös samansisältöisten

---

⁷⁵ Lamppu – Ruohola 2023, s. 3. Kts. myös Määttä 2015, s. 30 liiketoimintaa harjoittavien myyjien välisessä yhdenvertaisuusdiskurssissa voidaan käyttää myös termiä kilpailuneutraliteetti.

⁷⁶ Peci – Morina 2017, s. 88.

⁷⁷ Pikkujämsä 2001, s. 76. Kts. myös esimerkiksi Määttä 2014, s. 286–287.

⁷⁸ Pikkujämsä 2001, s. 76–77.

⁷⁹ C-231/19 Blackrock Investment Management (UK) Ltd., k. 51 mukaisesti neutraliteettiperiaatteella on tulkintaa ohjaava vaikutus lainsoveltamistilanteissa. Sen asema ei ole niin korostunut, että neutraalisuusargumentilla voitaisiin sivuuttaa direktiivin sanamuodon mukainen tulkinta.

⁸⁰ Pikkujämsä 2001, s. 76 sekä s. 90.

⁸¹ Esim. Määttä 2014, s. 293, jossa kirjoittaja käsittelee sitä, miten liiketoiminnan käsitettä on tulkittava, jotta ”periaate toteutuu”.

palveluiden verokäsittelyä. Ratkaisua ei tulisi tällöin pitää hyväksyttävänä, vaan tapauksessa tulisi löytää ratkaisu, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla neutraliteettiperiaatteen toteutumista.

Neutraliteettiperiaatteen vaikutus myynnin verokäsittelyyn ilmenee esimerkiksi Euroopan Yhteisöjen tuomioistuimen (jäljempänä EYT) asiassa C-216/97 *Gregg*, antamasta tuomiosta, jossa arvioitiin vaihtoehtoisessa yhtiömuodossa liiketoimintaa harjoittavan tahon mahdollisuutta hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi⁸². EYT katsoi, että neutraalisuuden periaatteen vastaista on, jos samanlaista toimintaa harjoittavia taloudellisia toimijoita kohdellaan arvonlisäverotuksessa eri tavoin⁸³. Vastaava tulkinta neutraliteettiperiaatteen merkityksestä on ilmaistu EYT:n asiassa C-2/95 *SDC v. Skatteministeriet*, antamassa tuomiossa, jonka mukaisesti oikeushenkilön muodolla ei voi olla merkitystä päätettäessä, onko palvelu vapautettu verosta arvonlisäverodirektiivin perusteella⁸⁴.

Huolimatta neutraliteetin keskeisestä tulkintaa ohjaavasta asemasta, ei periaate ole kuitenkaan ehdoton. Ratkaisua ei voida perustella ainoastaan neutraalisuuteen liittyvien argumenttien perusteella.⁸⁵ Ensinnäkin on mainittava, että arvonlisäverolain 41 §:ssä ja arvonlisäverodirektiivin 135 artiklassa säädetty rahoituspalvelujen myynnin verottomuus merkitsee itsessään poikkeusta yleisestä verollisesta tavaroiden ja palvelujen myynnistä. Veroton myynti ja siitä seuraavat rajoitukset vähennysoikeudelle asettavat rahoitustoimintaa harjoittavat toimijat lähtökohtaisesti eriarvoiseen asemaan suhteessa muilla toimialoilla liiketoimintaa harjoittaviin tahoihin⁸⁶. Rahoituspalvelujen poikkeus verollisuudesta on kuitenkin tekniluonteisten haasteiden, kuten veron

---

⁸² C-216/97 *Gregg*, k. 5–7.

⁸³ C-216/97 *Gregg*, k. 19–20.

⁸⁴ C-2/95 *SDC v. Skatteministeriet*, k. 35.

⁸⁵ *Greggi* 2020, s. 124.

⁸⁶ *Kerrigan* 2010, s. 103. Rahoituspalvelujen verosta vapauttamiselle on merkittäviä haittoja, joista yksi on sen asettamat rajoitteet neutraliteetin täysimääräiselle toteutumiselle. Kts. myös *Borselli* 2009, s. 381. Näiden lisäksi on otettava huomioon, että rahoituspalvelut eivät suinkaan ole ainoa palvelun muoto, johon verottomuussäännökset ovat kohdistettu.

perusteen määrittämisen vuoksi katsottu tarpeelliseksi ja perustelluksi neutraalisuuden vaatimuksesta huolimatta⁸⁷.

Rajoitteet neutraliteettiperiaatteen sovellettavuudelle ilmenevät myös esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisusta KHO 2022:78:

Tapauksessa oli kyse sähkösavukkeisiin myytävien makunesteiden arvonlisäverokannasta. Yhtiö harjoitti liiketoimintaa, joka koostui kyseisten makunesteiden lisäksi sähkösavukkeiden, niihin kuuluvien akkujen sekä muiden tarvikkeiden myynnistä. Yhtiö harjoitti toimintaa näiden tuotteiden myyntiin erikoistuneessa liikkeessä. Vastaavia makunesteitä myytiin myös elintarvikeliikkeissä.⁸⁸

Korkein hallinto-oikeus katsoi ratkaisussaan, että myytävän tavaran erilainen asiayhteys oikeutti määrittämään erilaisen verokannan sähkötupakointiin erikoistuneen liikkeen myydessä makunesteitä. Erikoisliikkeestä myytyinä makunesteisiin sovellettiin yleistä verokantaa, kun elintarvikeliikkeestä myytynä nesteet oli katsottava elintarvikkeiksi ja siten kyse oli alennetun verokannan alaisesta myynnistä.⁸⁹

Neutraliteettiperiaatteen painoarvo ratkaisutoiminnassa on riippuvaista myös sanotusta poikkeussäännösten tulkintaa ohjaavasta, suppean tulkinnan lähtökohdasta⁹⁰. Esimerkiksi rahoituspalveluille säädetty poikkeus myynnin verollisuudesta johtaa lainsoveltamistilanteissa siihen, että neutraliteettiperiaatteen avulla ei voida laajentaa vapautusta koskemaan sellaisia palveluja, jotka eivät nimenomaisesti kuulu tämän säädetyn poikkeuksen alaan⁹¹. Neutraliteettiperiaatteen tulkinnassa on otettava huomioon säännösten mahdollinen poikkeusluonne.

---

⁸⁷ HE 88/1993, s. 21 sekä Kerrigan 2010, s. 103.

⁸⁸ KHO 2022:78.

⁸⁹ KHO 2022:78, k. 33–37. Alennettu verokanta merkitsee poikkeusta AVL 84 §:ssä säädetystä pääsäännöstä, ja sitä on siten tulkittava suppeasti.

⁹⁰ Määttä 2014, s. 150.

⁹¹ Kts. esim.:C-231/19 Blackrock Investment Management (UK) Ltd., k. 51 sekä C-44/11 Deutsche Bank, k. 45, joissa on lausuttu suppean tulkinnan ja neutraliteettiperiaatteen suhteesta.

Punninta neutraliteettiperiaatteen sovellettavuudesta factoringia koskeviin yksittäistapauksiin edellyttää arviointia useasta eri tarkastelukulmasta. Jos arvioinnin perusteeksi sovellettavasta verokäsittelystä asetetaan esimerkiksi hallituksen esityksen sekä neuvoston kuudennen direktiivin mukaiset lähtökohdat factoringpalvelujen verokäsittelystä, tulee neutraliteettiperiaate sisällyttää ensinnäkin tarkasteluun factoringpalveluja tarjoavien toimijoiden keskinäisestä yhdenvertaisuudesta. Toiseksi tarkastelussa on ottaa huomioon yhdenvertainen kohtelu suhteessa muihin toimijoihin, jotka harjoittavat pelkästään joko rahoitukseen tai saamisten perintään rinnastettavien palvelujen myyntiä. Eroavaisuudet factoringpalvelujen sisällössä edellyttävät, että neutraliteettiperiaate sisällytetään osaksi verokäsittelyn kokonaisarviointia⁹². Kyse on sekä liiketoimintaa harjoittavien yhdenvertaisesta kohtelusta että factoringpalvelun nimellä myytävien hyödykkeiden yhdenvertaisuudesta.

Neutraliteettiperiaatetta ja sen merkitystä osana oikeudellista argumentointia tulee siten, kuten muitakin sovellettavaan arvonlisäverokäsittelyyn vaikuttavia yleisiä periaatteita, arvioida kuhunkin yksittäiseen tilanteeseen tapauskohtaisesti, ottaen huomioon myös muut ratkaisuun vaikuttavat seikat.

3.4 Jakamis- ja liittymisperiaate

Factoringpalveluille on esitetyn käsitteen määrittelyn mukaisesti tunnusomaista, että ne koostuvat useasta eri osasuoritteesta. Vaihtoehtoja factoringpalvelun sisällölle on useita. Sopimuksen perustan voivat muodostaa ehdot laskusaatavien siirrosta tai niiden myynnistä factoringyhtiölle. Eroavuuksia palvelun sisällössä lisäävät mahdolliset muut osasuoritteet, kuten saatavien hallinnoinnista muodostuvat palvelun osat. Kun useasta eri osasta koostuvalle palvelulle pyritään määrittämään sovellettavaa arvonlisäverokäsittelyä, on ratkaistava, miltä osin osasuoritteiden erilainen verokäsittely vaikuttaa palvelukokonaisuuden verokäsittelyyn⁹³.

---

⁹² Jovio 2023, s. 357.

⁹³ Kts. esim.: C-175/09 AXA UK, k.20.

Lähtökohtana myydyn hyödykkeen arvonlisäverokäsittelyä määritettäessä on arvonlisäverodirektiivin 1 artiklan 2 kohdan 1 alakohdassa säädetty, jokaisen suorituksen erillisuus ja itsenäisyys⁹⁴. Yleisesti jakamisperiaatteena tunnettu lähtökohta tarkoittaa sitä, että myyty hyödyke määrittää, millainen arvonlisäverokäsittely myyntiin tulee kohdistaa⁹⁵. Nimenomaisesti jakamisperiaatteesta ei säädetä arvonlisäverolaissa, mutta direktiivin ja unionin oikeuskäytännön vaikutuksesta periaate on myös tulkinnan lähtökohtana arvonlisäverolakia sovellettaessa.

Jakamisperiaatteen soveltamisedellytyksiä tarkastelevaa oikeuskäytäntöä on verrattain paljon⁹⁶. Jakamisperiaatteen arviointi näyttäytyy arvonlisäverodirektiivin 135 artiklassa esimerkiksi unionin tuomioistuimen asiassa C-224/11 *BGZ Leasing*, antamassa tuomiossa.

Asiassa oli kyse verovelvollisen tarjoamista leasingpalveluista sekä palvelun kohteena olevien kohteiden vakuuttamisesta. Verovelvollinen tarjosi asiakkaalleen leasingpalveluja edellyttäen, että asiakas vakuuttaa palvelun kohteen. Verovelvollinen tarjosi asiakkaalleen mahdollista ottaa itsensä välityksellä vakuutus leasingpalveluun. Tällöin verovelvollinen hankkii vakuutuksen ja veloittaa tästä aiheutuvat kustannukset asiakkaaltaan. Verovelvollinen katsoi, että vakuutustoiminnassa oli kyse liiketoimesta, joka oli vapautettu arvonlisäverosta.⁹⁷

Arvioinnin perustaksi unionin tuomioistuin asetti sen tosiseikan, että kyseiset osasuoritukset voidaan suorittaa yhdessä. Leasingin sekä vakuutuksen välillä oli EUT:n

---

⁹⁴ Arvonlisäverodirektiivin 1 artiklan 2 kohdan 1 alakohdassa säädetään seuraavasti: ”Jokaisesta liiketoimesta on suoritettava tavarain tai palvelun hinnan perusteella tähän tavarain tai palveluun sovellettavan verokannan mukaan laskettu arvonlisävero”. Kts. esim. C-392/11 *Field Fisher Waterhouse LLP*, k.14 sekä C-111/05, *Aktiebolaget NN*, k.22.

⁹⁵ Jääskeläinen – Ruohola 2021, s. 195.

⁹⁶ Suoritusten erillisyyttä ja itsenäisyyttä on arvioitu alaviitteessä 92 mainittujen ratkaisujen lisäksi muun muassa ratkaisuissa C-224/11 *BGZ Leasing*, C-175/09 *AXA UK*, C-907/19 *Q-GmbH* sekä C-235/18 *Vega International*.

⁹⁷ C-224/11 *BGZ Leasing*, k. 16–21.

mukaan katsottava olevan yhteys sen hyödyn vuoksi, joka oli seurausta vakuuttamisesta. Huolimatta näiden osasuoritteiden välisestä yhteydestä, katsoi EUT kuitenkin tuomiossaan, että suoritteita oli lähtökohtaisesti pidettävä erillisinä suorituksina. Vakuutusosuoritukset liittyvät väistämättä siihen kohteeseen, joka vakuutuksella pyritään kattamaan. Jos vakuutus- ja leasingpalvelut tulisi katsoa jakamattomaksi kokonaisuudeksi, vaarantuisi 135 artiklan 1 kohdan a alakohdan, vakuutuspalvelujen verottomuutta koskevan artiklan tavoite.⁹⁸ Vastaavasti verokäsittelyn määrittäminen erikseen ei merkinnyt sitä, että yhtenä kokonaisuutena pidettävää suoritetta paloiteltaisiin keinotekoisesti osiin vaarantaen arvonnlisäverojärjestelmän toimivuutta.⁹⁹

Kuten tästä unionin tuomioistuimen suorittamasta arvioinnista ilmenee, kytkeytyy jakamisperiaatteen lähtökohtaisuus arvonnlisäverojärjestelmän yleisiin tavoitteisiin. Jakamisperiaatteen ensisijaisuudella voidaan turvata esimerkiksi se, etteivät verottomuutta koskevat poikkeussäännökset menetä itsenäistä merkitystään.¹⁰⁰ Esimerkiksi sellaista tilannetta, joissa verottomuutta koskevien poikkeussäännösten soveltamisalaa olisi mahdollista kaventaa yhdistämällä verollisia ja verottomia suorituksia yhdeksi kokonaisuoritteeksi, ei voida pitää yleisten tavoitteiden mukaisena. Kuitenkin, kuten unionin tuomioistuimen asiassa C-224/11 BGZ Leasing, suorittamasta arvioinnista ilmenee, ei jakamisperiaate ole ainoa mahdollinen ratkaisumalli useammasta osasuoritteesta koostuvien hyödykkeiden verokäsittelyyn. Osasuorituksia on mahdollista käsitellä arvonnlisäverotuksessa myös yhtenä kokonaisuutena. Tällöin puhutaan liittymisperiaatteesta, joka muodostaa poikkeuksen hyödykkeiden itsenäisen käsittelyn pääsäännöstä.¹⁰¹

---

⁹⁸ C-224/11 BGZ Leasing, k. 35–36 sekä k. 56, jonka mukaan mainitussa direktiivin artiklassa määritellyt vapautukset ovat itsenäisiä käsitteitä.

⁹⁹ C-224/11 BGZ Leasing, k. 39. Osasuoritteiden jakamisen keinotekoisuutta arvioidaan kattavammin jäljempänä.

¹⁰⁰ C-224/11 BGZ Leasing, k. 56 sekä C-801/19 Frank, k. 30–32.

¹⁰¹ Kts. esim.: Jääskeläinen – Ruohola 2022, s. 195 sekä Määttä 2022, s. 6.

Liittymisperiaate voi tulla sovellettavaksi erilaisissa tilanteissa. Unionin oikeuskäytännössä liittymisperiaatetta soveltamisedellytyksiä on arvioitu esimerkiksi silloin, kun osasuoritteet voidaan jakaa pääasiallinen suoritteeseen sekä sivusuoritteeseen.¹⁰² Tällainen tilanne oli arvioitavana unionin tuomioistuimen asiassa C-392/11 *Field Fisher Waterhouse LLP*.

Asiassa oli kyse kiinteistön vuokraukseen liittyvästä kokonaisuudesta. Vuokrauksen ohella kiinteistön omistaja oli suorittanut kiinteistössä palveluja, kuten siivousta sekä vartiointia. Vuokranantaja ei ollut käyttänyt oikeuttaan hakeutua vuokraustoiminnastaan verovelvolliseksi arvonlisäverodirektiivin 137 artiklan 1 kohdan d alakohdan tarkoittamalla tavalla, eikä siksi veloittanut vuokralaiseltaan veroa myöskään mainituista muista palveluista, jotka se katsoi osaksi vuokraustoimintaa. Tapauksessa oli arvioitavana muun muassa, muodostivatko muut, lähtökohtaisesti arvonlisäverollisina pidettävät palveluhankinnat vuokralaiselle vähennysoikeuden liiketoimintaa varten tehdyistä hankinnoista.¹⁰³

Unionin tuomioistuin katsoi tuomiossaan, että erillisiä suorituksia on – silloin kun ne eivät ole itsenäisiä – pidettävä tietyissä olosuhteissa yhtenä liiketoimena.¹⁰⁴ Kyseisessä asiassa muut palvelut katsottiin keinoksi nauttia pääsuoritteesta eli liiketilojen vuokrauksesta parhaalla mahdollisella tavalla. Vuokralaisen tavoitteena sinänsä ei voitu pitää vartiointi- ja siivouspalvelujen hankkimista, vaan nämä palvelut voitiin niiden epäitsenäisen luonteen vuoksi katsoa liitännäisiksi pääsuoritteelle. Tällöin asiassa oli mahdollista soveltaa liittymisperiaatetta.¹⁰⁵

Liittymisperiaatteen soveltuminen on mahdollista myös silloin, kun osasuoritteet muodostavat sellaisen jakamattoman kokonaisuuden, joka paloittelu osiin olisi

---

¹⁰² Määttä 2022, s. 5.

¹⁰³ C-392/11 *Field Fisher Waterhouse LLP*, k. 7-12.

¹⁰⁴ C-392/11 *Field Fisher Waterhouse LLP*, k. 15.

¹⁰⁵ C-392/11 *Field Fisher Waterhouse LLP*, k. 17 ja 25.

keinotekoista.¹⁰⁶ Tällaiseen tulkintaan on päädytty muun muassa unionin tuomioistuimen asiassa C-111/05 *Aktiebolaget NN*, annetussa tuomiossa.

Asiassa oli kyse valokaapelien myynnistä sekä asentamisesta. EUT katsoi, että järjestelyä koskevan sopimuksen tarkoituksena oli toimittaa asiakkaalle toimintakuntoinen, asennettu kaapeli.¹⁰⁷ Myydyn kaapelin ja siihen liittyvien palveluiden itsenäinen verokäsittely johtaisi järjestelyn keinotekoisuuteen. Siksi järjestelyä oli pidettävä jakamattomana kokonaisuutena, jonka verokäsittely määrittäisi pääasiallisen suorituksen, tavaran myyntiä koskevien säännösten perusteella.¹⁰⁸

Ottaen huomioon tässä kappaleessa käsitellyt, useasta osasta koostuvan hyödykkeen verokäsittelyyn vaikuttavat tekijät, voidaan factoringpalvelujen yhteydessä mainita seuraavaa. Factoringpalvelujen verokäsittelyn lähtökohtana tulee pitää sitä, että sen muodostavat osasuoritteet ovat itsenäisiä ja erillisiä. Tämä on seurausta jakamisperiaatteen ensisijaisuudesta suhteessa vaihtoehtoiseen liittymisperiaatteeseen. Tällöin sovellettava käsittely esimerkiksi saamisten perinnän sekä rahoituspalvelun muodossa suoritetuille osille tulee määrittää erikseen. Kuitenkin, jos on niin, että nämä suoritteet ovat jaettavissa pääasialliseen ja liitännäiseen suoritukseen, tai palvelun jaottelu muodostuu muuten keinotekoiseksi oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla, tulee jakamisperiaatetta arvioida uudelleen.

Lisäksi, kun myytävään palveluun liittyy mahdollisesti rahoituselementti, on mainittujen periaatteiden sovellettavuutta arvioitava myös suhteessa verottomuutta koskevan säännöksen poikkeusluonteeseen. Jos esimerkiksi liittymisperiaatteen soveltamisen yhteydessä rahoituspalvelu katsottaisiin pääasialliseksi suoritukseksi, ei tämä voi olla ainoa peruste sille, että muut factoringpalveluun liittyvät osat katsottaisiin verosta

---

¹⁰⁶ Kts. esim.: C-276/09, *Everything Everywhere*, k. 24-25 sekä C-41/04, *Levob Verzekeringen*, k.22.

¹⁰⁷ C-111/05 *Aktiebolaget NN*, k.12–14, sekä k.24.

¹⁰⁸ C-111/05 *Aktiebolaget NN*, k.25 ja 40.

vapautetuksi¹⁰⁹. Selvää on kuitenkin, että kahdesta tai useammasta osasuoritteesta koostuvan factoringpalvelun verokäsittelyn määrittämisessä on otettava huomioon osasuoritteiden itsenäisyyttä sekä liitännäisyyttä koskevat reunaehdot.

---

¹⁰⁹ C-2/95, SDC v. Skatteministeriet, k. 65.

4. Factoringpalvelujen arvonlisäverokäsittely oikeuskäytännössä

4.1 Factoring ja arvonlisäveron soveltamisalan ulkopuolinen toiminta

Arvonlisäverojärjestelmän yleisten tavoitteiden toteutumisen edellytyksenä on katsottu, että myynnin verollisuus kohdistetaan mahdollisimman laajalle erilaisiin liiketoiminnan muodossa myytäviin hyödykkeisiin.¹¹⁰ Direktiivin 9 artiklan 1 kohdan mukaan liiketoimintana pidetään erityisesti aineellisen tai aineettoman omaisuuden hyödyntämistä jatkuvaluontoisessa tulonsaantitarkoituksessa. Arvonlisäveron soveltamisalassa on kyse siten toiminnasta, jonka tarkoituksena on taloudellisen hyödyn aikaansaaminen. Myynnin käsitteestä, esimerkiksi arvonlisäverolakia koskevassa hallituksen esityksessä on esimerkiksi katsottu, että ”myyntinä pidetään tavaran tai palvelun *vastikkeellista* luovuttamista.”¹¹¹ Arvonlisäverolain 73 §:n 1 momentin mukaan ”Myynnistä suoritettavan veron peruste on vastike ilman veron osuutta, ellei 73 c §:ssä toisin säädetä. Vastikkeella tarkoitetaan myyjän ja ostajan väliseen sopimukseen perustuvaa hintaa, joka sisältää kaikki hinnannlisät.”

Jotta tavaran tai palvelun myynti voidaan katsoa arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluvaksi, on sen oltava vastikkeellista. Kauppamuotoisessa factoringissa, jossa omistusoikeus laskusaataviin siirtyy, voi järjestelystä suoritettavat maksut muodostua eri perustein. Perusteltua on arvioida sitä, miltä osin factoringyhtiölle suoritettavat maksut tai palkkiot ovat vastiketta myytävästä palvelusta. Vastikkeellisen palvelun olemassaoloa on arvioitu esimerkiksi tilanteissa, joissa saatavat on ostettu niiden taloudellista arvoa kuvaavalla hinnalla¹¹². Kun vastikkeesta ei suoraan ilmene sen kohdistuminen suoritettavaan palveluun, on ratkaistava, onko kyse arvonlisäverolain 18 §:ssä tarkoitettusta palvelun myynnistä.

---

¹¹⁰ Arvonlisäverodirektiivin johdanto-osio, k.3–5.

¹¹¹ HE 88/193, s. 7, (kursivointi lisätty).

¹¹² van der Corput 2012, s. 11.

Huolimatta arvonlisäveron soveltamisalan laaja-alaisuudesta, on tietyissä tilanteissa katsottu, että hyödykkeiden myynnissä ei ole kyse arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluvasta toiminnasta. Näin voidaan tulkita, vaikka myyjä muuten katsottaisiin liiketoiminnan harjoittajaksi. Tilanteissa, joissa toimintaa ei katsota arvonlisäveron soveltamisalaan, on tulkinnasta seuraava lopputulos vastaavanlainen kuin mainitussa, arvonlisäverolain 41 §:ssä tarkoitetussa verottomassa palvelun myynnissä. Kun hyödykkeen myynti ei kuulu arvonlisäveron soveltamisalaan, ei myynnistä ole suoritettava veroa. Symmetrisyyisperiaatteesta seuraa, että tällöin toiminnan harjoittamiseen tehdystä hankinnoista ei synny arvonlisäveron vähennysoikeutta¹¹³.

Hyödykkeen lukeutuminen arvonlisäveron soveltamisalaan vaikuttaa myös tällaisen hyödykkeen ostajan asemaan. Näin on erityisesti silloin, kun kyseessä ostajana toimii arvonlisäverovelvollinen liiketoiminnan harjoittaja. Olettaen, että ostettu palvelu tulee ostajan verollista liiketoiminnan käyttöön, ostaja ei voi vähentää ostostaan arvonlisäveroa, koska tällaista ei soveltamisalaan kuulumattomasta myynnistä tule suorittaa.¹¹⁴

Arvonlisäveron soveltamisalaan kuulumattomasta toiminnasta oli kyse esimerkiksi unionin tuomioistuimen asiassa C-93/10, *GFKL Financial Services*.

Asiassa oli kyse pankilta ostetuista panttioikeuksista sekä saamisista. Kauppasopimuksessa oli sovittu muun muassa siitä, että ennalta määritetystä viitepäivästä lähtien näitä oikeuksia ja saamia hallinnoitiin ostajan lukuun, ja niistä saatavat maksut tuli kohdistaa ostajalle. Vastuu saamisten perinnästä oli lisäksi siirtynyt kaupassa ostajalle.¹¹⁵

Huomattavien maksuhäiriöiden vuoksi saamisten taloudellinen arvo poikkesi asiassa merkittäväällä tavalla sopimuksen perustana olleen viitepäivän mukaisesta oikeuksien ja

---

¹¹³ Symmetrisyyisperiaatteesta kts. Määttä 2015, s.20.

¹¹⁴ van der Corput 2012, s. 10, kts. erityisesti alaviite 21. Kts. myös esim.: Verohallinto 2020, k. 3.3.

¹¹⁵ C-93/10 GFKL Financial Services, k.5-7.

saamisten nimellisarvosta. Lopullinen kauppahinta poikkesi siten siitä arvosta, jonka perusteella oikeudet ja velvollisuudet kaupan kohteena oleviin saataviin ja oikeuksiin olivat siirtyneet ostajalle.¹¹⁶ Unionin tuomioistuimen ratkaistavana asiassa oli muun muassa se, tuleeko tällainen, maksamatta jääneiden saamisten myynti katsoa arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluvaksi myynniksi¹¹⁷. EUT katsoi, että tapauksessa kuvatussa tilanteessa ei ollut kyse arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluvasta toiminnasta.¹¹⁸

Jotta rajanvetoa arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluvasta ja sen ulkopuolelle jäävästä toiminnasta pystytään määrittämään tarkemmin, on tässä yhteydessä nostettava esiin myös toinen unionin tuomioistuimen käsiteltävänä ollut asia, jossa tulkinta arvonlisäveron soveltamisalaan kuulumisesta on osin erilainen.

Unionin tuomioistuimen asiassa C-305/01 *MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring GmbH*, oli kyse kauppamuotoisesta factoringista.

Tapauksessa factoringtoimintaa harjoittanut yhtiö (jäljempänä myös A) oli sitoutunut ostamaan ennalta sopimallaan tavalla ajoneuvojen toimittamiseen liittyvät saatavat asiakasyritykseltään (jäljempänä myös B), joita B:llä oli jälleenmyyjiltään. A kantoi luottoriskin velallisen laiminlyönnistä ilman takautumisoikeutta B:tä kohtaan. Luottoriski realisoitui, jos jälleenmyyjät eivät suorittaneet velvoitteitaan 150 päivän kuluessa laskujen eräpäivästä. A:n ja B:n välisen sopimussuhteen perusteella A sitoutui perimään myös muita B:n saamia. Tällaisiin saamiin A:lla oli kuitenkin takautumisoikeus B:tä kohtaan, eli viimesijassa riskin velallisen maksukyvyttömyydestä kantoi B. A vastasi lisäksi myös

---

¹¹⁶ C-93/10 GFKL Financial Services, k.8-10.

¹¹⁷ C-93/10 GFKL Financial Services, k.15.

¹¹⁸ C-93/10 GFKL Financial Services, k. 26.

laskusaataviin liittyvistä muista toimenpiteistä, kuten velkatilien sekä asiakirjojen hallintaan kohdistuvista palveluista.¹¹⁹

Laskusaatavien oston, velallisiin kohdistuvien mahdollisten perintätoimien, sekä muiden A:n tarjoamien palvelujen perusteella A oli oikeutettu vähentämään B:lle maksattavien laskusaatavien nimellisarvon mukaisesta kokonaissummasta sille kuuluvat palkkiot ja maksut. Tällaisia vastikkeita olivat laskusaatavien nimellisarvon perusteella laskettava prosentuaalinen factoringpalkkio sekä delkredere-palkkio. Lisäksi, koska järjestelyn seurauksena B:lle vapautui käyttöpääomaa A:n suorittamien maksujen seurauksena, maksoi B korkoa A:lle.¹²⁰

Factoringpalveluja tarjonnut A katsoi tapauksessa, että palvelussa kyse oli arvonlisäverollisesta, vähennykseen oikeuttavasta toiminnasta, ja teki siten arvonlisäveroilmoituksellaan vähennykset harjoittamaansa palveluun kohdistuvista tuotantopanoksista.¹²¹ Unionin tuomioistuimen ratkaistavana asiassa oli, ovatko saamisten ostamiseen ja niiden perintään liittyvät liiketoimet ylipäättään neuvoston kuudennen direktiivin soveltamisalaan kuuluvia. Lisäksi ratkaistavana oli, tuleeko tällaiset palvelut katsoa verolliseksi myynniksi vai neuvoston kuudennen direktiivin 13 artiklassa säädetyiksi vapautuksiksi.¹²²

Arvioidessaan sitä, onko kauppamuotoisessa factoringissa kyse arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluvasta toiminnasta, katsoi unionin tuomioistuin, että arvonlisäveron soveltamisala on ymmärrettävä laajaksi. Arvonlisäveroa kannetaan toimista, joilla on taloudellinen luonne ja jotka verovelvollinen suorittaa tässä ominaisuudessaan. Taloudellista toimintaa ovat muun muassa liiketoiminnan muodossa

---

¹¹⁹C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring k.15–17. Ratkaisussa luottoon kohdistuvasta vastuusta käytetään termiä delkredere-vastuu.

¹²⁰C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.15–18. Delkredere-vastuulla viitataan unionin tuomioistuimen ratkaisussa luottoriskiin ja sen realisoitumiseen. Näin ollen delkredere-palkkion voidaan ymmärtää tarkoittavan korvaukseksi siitä, että laskusaatavat ovat siirretty factoringyhtiölle ilman takautumisoikeutta.

¹²¹C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.19.

¹²² C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.32.

harjoitettu toiminta, joka käsittää niin aineellisen kuin aineettomankin omaisuuden hyödyntämisen jatkuvaluonteisessa tulonhankkimistarkoituksessa. EUT katsoi, että kuvatussa palvelussa, jossa laskusaatavia kaupataan tarjoten tässä yhteydessä myös muita palveluja, oli kyse vastikkeellisesta, tulonhankkimistarkoituksessa tapahtuvasta palvelun myynnistä. Siten palvelun oli katsottava lukeutuvan arvonlisäverolain soveltamisalaan.¹²³

Asiassa C-93/10 GFKL Financial Services, unionin tuomioistuin arvioi tapauksen ominaispiirteiden yhtäläisyyttä asiaan C-305/01 MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring. EUT katsoi ensinnäkin, että vakiintuneesti saadun vastikkeen ja suoritettun palvelun välillä on oltava suora yhteys. Lisäksi oli katsottava, että asiassa C-305/01 kyse oli siitä, että factoring-yhtiö takasi asiakkaalle saamisten maksun kantamalla riskin velallisten laiminlyönnistä. Maksuja suoritettiin myös sen jälkeen, kun saatavien omistusoikeus olisi siirtynyt. Kyse oli siten omaisuuden hyödyntämisestä jatkuvaluontoisessa tulonhankkimistarkoituksessa, jossa palvelun ja maksettujen palkkioiden välillä vallitsi suora yhteys. Suoritukset olivat lisäksi vastavuoroisia. Vastaavasti nyt käsiteltävässä asiassa (C-93/10) katsottiin, ettei luovutuksensaaja vastaanottanut mitään vastiketta luovuttajalta. Tämä oli seurausta siitä, nimellisarvon ja kauppahinnan välinen erotus ei voi merkitä vastiketta, koska se ilmentää saamisten todellista arvoa luovutushetkellä. Näin ollen voitiin katsoa, että kauppahinta muodostuu kokonaisuudessaan myydyistä oikeuksista ja saamisista, eikä myyjän mahdollisesti tässä yhteydessä tarjoamat palvelut ole vastikkeellisia suorituksia.¹²⁴

EUT lausui ratkaisuksi tuomiossaan, että arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluvasta toiminnasta ei ole kyse silloin, kun toimija ostaa omalla riskillään maksamatta jääneitä saamia niiden nimellisarvoa alempaan hintaan. Edellytyksenä soveltamisalan ulkopuolisuudelle on, että saamisten nimellisarvo ja niiden kauppahinnan välinen erotus

---

¹²³C-305/01 MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.39–45 sekä k.52. Kts. myös C-305/01 MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring, julkisasiamiehen ratkaisuehdotus, k.25: ”Kun factoring-yhtiö ostaa saamia, se suorittaa palvelun vapauttamalla asiakkaansa luottoriskistä”.

¹²⁴ C-93/10 GFKL Financial Services, k.19-26.

ilmentää kyseisten saamisten todellista taloudellista arvoa niiden luovutushetkellä.¹²⁵ Todelliseen taloudelliseen arvoon vaikuttavat esimerkiksi saatavien epävarma luonne sekä korkeampi riski velallisten laiminlyönnistä. Kaupassa ei ole tällöin kyse arvonlisäveron edellyttämästä taloudellisesta toiminnasta.¹²⁶ Vastikkeettomuudesta seuraa, ettei kyse ole arvonlisäverojärjestelmän tarkoittamasta palvelun myynnistä.

Vastaava tulkinta on vahvistettu myös arvonlisäverokomitean (VATCOM) lausunnoissa. VATCOM on katsonut käänteisesti unionin tuomioistuimen tulkinnalle, että silloin, kun erotus ei ilmennä saamisten todellista taloudellista arvoa luovutushetkellä, on kauppahinnan koostuttava osin myös palvelusta perittävästä vastikkeesta. Tämä vastike on korvaus siitä, että ostaja ottaa kannetavakseen riskin velallisen maksukyvyttömyydestä.¹²⁷

Unionin tuomioistuimen asiassa C-93/10 GFKL Financial Services, antaman tuomion tulkinnallinen vaikutus factoringpalvelujen kontekstissa riippuu olennaisesti siitä, millaisesta factoringpalvelusta on kyse. Tuomion pohjalta voidaan päätellä, että tulkinnat arvonlisäveron soveltamisalan ulkopuolisesta toiminnasta tulee lähinnä kyseeseen silloin, kun saatavat myydään factoringyhtiölle¹²⁸. Kannanotot koskevat saatavien taloudellista arvoa luovutushetkellä, eivät siirtohetkellä. Silloin, kun kyse on laskurahoitusmuotoisesta factoringista, jossa saatavat toimivat saadun luoton vakuutena, on lähtökohtana siten palvelun lukeutuminen arvonlisäveron soveltamisalaan.¹²⁹

Unionin oikeuskäytännössä esitetty rajanveto soveltamisalan ulkopuolisen ja arvonlisäverolain soveltamisalaan kuuluvan factoringtoiminnan välillä on saanut osakseen kritiikkiä. Asioissa C-305/01 MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring sekä C-93/10 GFKL Financial Services, annettujen tuomioiden välisessä tarkastelussa on katsottu

---

¹²⁵ C-93/10 GFKL Financial Services, k.25-26.

¹²⁶ Hokkanen et al. 2013, s.231.

¹²⁷ VATCOM 2017.

¹²⁸ Kts. Hokkanen et al. 2013, s.235.

¹²⁹ KHO 2024:38, k. 54.

tarpeelliseksi arvioida esimerkiksi sitä, onko verovelvollisella tai sopimusosapuolilla yhdessä mahdollisuutta vaikuttaa sovellettavaan verokäsittelyyn sopimusteknisillä tai hinnoitteluun liittyvillä seikoilla.¹³⁰ Keskeinen poikkeaviin lopputuloksiin johtanut yksittäinen tekijä on ollut se, että asiassa C-305/01 MKG, yhtiö on perinyt asiakkaalleen tarjoamastaan palvelusta nimenomaisen factoringpalkkion. Vastaavasti asiassa C-93/10 GFKL, voidaan katsoa, että yhtiö on joko a) ottanut palkkionsa huomioon saatavien kauppahintaa alentavana, tai b) se ei harjoita taloudellista liiketoimintaa. Olettaen, että vaihtoehto b ei tässä yhteydessä johda yhtiön kannalta tarkoituksenmukaiseen lopputulokseen, on perusteltua kysyä, voivatko vastikkeen muodolliset seikat vaikuttaa – ainakin kauppamuotoisessa factoringissa – tapaukseen sovellettavaan verokäsittelyyn.¹³¹

Mainittujen unionin oikeuskäytännössä esitettyjen tulkintojen välistä punnintaa on suoritettu korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2014:191.

Tapauksen yhtiö harjoitti saamisten perintää tarjoamalla palvelua, jossa asiakas siirsi saatavansa kaikkine oikeuksineen yhtiölle. Mahdollinen perintä tapahtui yhtiön lukuun ja nimissä. Jos perintätoimet onnistuivat, yhtiö tilitti asiakkaalle ennalta sopimuksessa määritellyn osuuden, esimerkiksi 60 prosenttia, velan kertyneestä pääomasta. Asiassa oli ratkaistavana, oliko yhtiön suoritettava toiminnastaan arvonlisävero.¹³²

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2014:191 oli kyse perintäpalvelusta, jonka tarkoituksena oli vapauttaa asiakas saamisten perinnästä aiheutuvista kuluista. Tästä huolimatta, on ratkaisussa esitetystä oikeudellisesta arvioinnista mahdollista tehdä päätelmiä factoringpalvelujen kuulumisesta arvonlisäveron soveltamisalaan. KHO lähestyi sovellettavan arvonlisäverokäsittelyn määrittämistä vertaamalla tapauksen

---

¹³⁰ Hokkanen et al. 2013, s.235. Kts. myös: van der Corput 2012, s. 10–11.

¹³¹ Kts. Hokkanen et al. 2013, s.235, jonka mukaisesti yhtiön on luonnollista veloittaa oma kate. Tämä voidaan ymmärtää siten, että liiketoiminnan harjoittamisella pyritään ensisijaisesti toiminnan kannattavuuteen.

¹³² KHO 2014:191.

ominaispiirteitä unionin tuomioistuimen asioissa C-305/01 MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring sekä C-93/10 GFKL Financial Services käsiteltyihin tilateisiin. Mukailten EUT:n oikeuskäytäntöä ratkaisussa katsottiin ensinnäkin, ettei saatavien perintä yhtiön omissa nimissä poissulje mahdollisuutta tällaisen palvelun omaksumiselle arvonlisäverolaissa tarkoitetuksi palvelun myynniksi.¹³³ Näin on siitä huolimatta, että perintää ei yleensä harjoiteta omissa nimissä, vaan saatavan omistusoikeus ja riski perinnän epäonnistumisesta pysyy perintätoimijan asiakkaalla.¹³⁴ Saatavien omistusoikeuden siirto ei siten rajoita arvonlisäveron soveltamisalaa. Toiseksi on otettava huomioon, että luottotappioriskin siirtyminen ei yksistään määritä, miten järjestelyä tulisi kohdella arvonlisäverotuksessa.¹³⁵ Erilaiset tulkinnat unionin tuomioistuimen ratkaisussa näyttäisivät siten muodostuvan ensisijaisesti vastikkeen muodollisista ominaispiirteistä.

Korkein hallinto-oikeus ei kuitenkaan ratkaisussaan arvioinut yksityiskohtaisesti vastikkeen määrää sekä sen muotoa koskevia seikkoja arvonlisäveron soveltamisalaan vaikuttavana tekijänä. Epäselväksi jäi siten, onko sopimusosapuolilla tosiasiasa mahdollisuus vaikuttaa vastikkeen määrittämisen vaihtoehtoilta sovellettavaan verokäsittelyyn. Edellä mainittujen tapausten perusteella näyttäisi siltä, että toiminta voidaan katsoa vastikkeelliseksi arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluvaksi myynniksi ainoastaan silloin, kun palvelun ja vastikkeen välillä on suora yhteys. Kauppanuotoisessa factoringissa maksettavien vastikkeiden tulisi olla erisuuria saamisten todelliseen taloudelliseen arvoon verrattuna. Tulkinta-apua soveltamisalaan kuulumisesta voidaan hakea esimerkiksi osapuolten välisestä saatavien kauppaa koskevasta sopimuksesta¹³⁶.

---

¹³³ KHO 2014:191.

¹³⁴ van der Corput 2012, s. 10.

¹³⁵ KHO 2014:191.

¹³⁶ Saari 2017, s. 172, jonka mukaisesti vastasuoritusten on oltava sopimuksessa riittävällä tavalla yksilöityjä. Esimerkiksi, jos sopimuksessa mainitaan sopimusosapuolen veloitteena jokin palvelu, sopimuksessa määritettävä vastike muodostuu joltakin osin tästä palvelusta. Tätä ei kuitenkaan unionin oikeuskäytännön valossa voida pitää riittävän selvänä yhteytenä, jotta palvelu olisi arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluvaa.

Lopuksi on korostettava sitä, että hallinto-oikeus katsoi ratkaisussaan KHO 2014:191, ettei laskusaatavien osto tai luottotappioriskin siirtyminen palvelun tarjoajalle yksistään määritä sovellettavaa verokäsittelyä. Tässä kappaleessa, sekä muussa factoringpalveluja koskevassa oikeuskäytännössä jaottelulla kauppamuotoiseen ja laskurahoitusmuotoiseen factoringiin näyttäisi kuitenkin olevan olleen merkitystä sovellettavaan verokäsittelyyn. Seuraavaksi arvioidaan näitä eri muotoja koskevaa oikeuskäytäntöä sekä jaottelun merkitystä arvonnisäverotuksessa.

4.2 Aito factoring

Factoringissa on kyse ensinnäkin tilanteista, joissa laskusaatavat ovat kaupan kohteena factoringyhtiön ja sen asiakkaan yrityksen välillä. Toisaalta factoringista on kyse myös tilanteissa, joissa laskusaatavat siirretään factoringyhtiölle tämän myöntämän rahoituksen vakuudeksi. Ensiksi mainittua palvelumuotoa on sitä koskevassa oikeuskäytännössä ja -kirjallisuudessa vakiintuneesti nimitetty aidoksi factoringiksi¹³⁷. Tässä tutkimuksessa aitoa factoringia on kuvattu myös käsitteellä kauppamuotoinen factoring, ilmentääkseen tarkemmin sen sisältöä. Vastaavasti silloin, kun laskusaatavat toimivat luoton vakuutena ja luottoriski velallisen maksukyvyttömyydestä jää asiakasyritykselle, kyse on vakiintuneesti epäaidosta eli laskurahoitusmuotoisesta factoringista¹³⁸.

Factoringpalvelujen arvonnisäverokäsittelyä koskevassa oikeuskäytännössä ei kaikissa yksittäistapauksissa ole päädytty sellaiseen ratkaisuun, jossa palvelun ominaispiirteisiin lukeutuva rahoituselementti vaikuttaisi sovellettavaan verokäsittelyyn arvonnisäverolain 41 §:n tarkoittamalla tavalla. Oikeuskäytännön perusteella sovellettavaan verokäsittelyyn voi vaikuttaa se, kummasta edellä esitetyn jaottelun mukaisesta factoringin muodosta on kyse. Tämän vuoksi on tärkeä tunnistaa molemmista palvelumuodoista niitä seikkoja, jotka ovat perustelleet erilaisen verokäsittelyn.

---

¹³⁷ Terminologia ilmenee esimerkiksi ratkaisusta C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.37. Kts. myös: Jovio 2023, s. 353.

¹³⁸Jovio 2023, s. 353.

Tarkastelu aloitetaan oikeuskäytännössä ratkaistuista tapauksista, jotka käsittelevät aitoa factoringia.

Tämän tutkimuksen kappaleessa 4.1 käsiteltiin unionin tuomioistuimen asiassa C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, antamaa tuomiota siltä kannalta, oliko harjoitetussa aidossa factoringissa kyse arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluvasta toiminnasta. Koska EUT:n vastaus tähän kysymykseen oli myönteinen, on tarkastelua syytä jatkaa tapauksessa esitettyyn kysymykseen myydyn palvelun verollisuudesta. EUT lausui, että myytyä palvelua oli pidettävä lähtökohtaisesti verollisena, jollei arvonlisäverodirektiivissä säädetystä poikkeuksista johtunut muuta.¹³⁹

Unionin tuomioistuin lähestyi arviointia verollisen ja verottoman myynnin välillä toteamalla ensinnäkin, että neuvoston kuudennen direktiivin englannin- ja ruotsinkielisiä kieliversioita mukailleen factoringin päämääränä objektiivisesti arvioiden on ”kolmannen saamisten periminen ja kotiuttaminen.”¹⁴⁰ Factoringyhtiön katsottiin tapauksessa suorittavan palvelun, joka muodostuu *ensisijaisesti* siitä, että asiakasyritys vapautetaan saamisten perintään liittyvistä toimenpiteistä sekä siitä riskistä, joka liittyy maksujen laiminlyöntiin¹⁴¹. Lisäksi EUT perusteli ratkaisuaan sillä, että rahoituspalveluihin liittyvä verovapaus merkitsi poikkeusta yleisestä myynnin verollisuudesta ja tämän vuoksi säännöstä oli tulkittava suppeasti, käsiteltävän palvelun objektiivisesti havaittavissa oleva tosiasiallinen luonne huomioon ottaen¹⁴². Vastoin rahoituspalveluihin kohdistuvaa suppeaa tulkintaa oli saamisten perimistä, joka on tarkoitettu neuvoston kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 3 alakohdan mukaisista vapautuksista erilliseksi käsitteeksi, tulkittava laajasti: saamisten perinnän käsitteen alaan sisältyy rahoitukseen liittyvät liiketoimet, joiden tarkoituksena

---

¹³⁹C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.65.

¹⁴⁰C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k. 77 ja 80.

¹⁴¹C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.49, (kursivointi lisätty).

¹⁴²C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.63–64. Kts. myös tuomion kohta 71 poikkeussäännösten suppeasta tulkinnasta: ”niiden soveltamisala rajoittuu siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä niiden etujen turvaamiseksi, joita näillä poikkeuksilla voidaan suojella”. Tuomiossa käytetyt sanavalinnat entisestään korostavat sitä, ettei poikkeussäännösten soveltamisalaa tule tulkinnan keinoin laajentaa.

on maksunsaanti rahavelasta.¹⁴³ Näistä syistä unionin tuomioistuin katsoi, että tapauksessa kuvattu aito factoring tuli rinnastaa saamisten perintään ja siten palvelussa oli kyse arvonlisäverollisesta myynnistä.¹⁴⁴

Vastaavaan tulkintaan aidon factoringin arvonlisäverokäsittelystä päädyttiin myös unionin tuomioistuimen asiassa C-175/09 AXA UK, antamassa tuomiossa.

Tapauksessa oli kyse järjestelystä, jossa yhtiö tarjosi hammaslääkäreille kokonaispalvelua. Palvelu koostui useasta eri osa-alueesta, kuten maksujen keräämisestä, käsittelystä ja edelleen maksamisesta hammaslääkäreille. Tarjotussa palvelussa yhtiö keräsi hammaslääkärien asiakkailta hammashoidosta veloitettavat maksut sovitun aikataulun mukaisesti ja tilitti saadut suoritukset hammaslääkäreille vähennettynä palvelusta perittävillä korvauksilla. Yksi näistä korvauksista oli hammaslääkäriltä peritty korvaus, joka vastasi prosentuaalista osuutta kustakin vastaanotetusta maksusta. Ratkaistavana oli tämän hammaslääkäreiltä veloitettavan korvauksen arvonlisäverokäsittely.¹⁴⁵

Tarjotun palvelun luonteen vuoksi unionin tuomioistuin arvioi asiassa aluksi sitä, oliko yhtiön suorittamaa palvelua pidettävä yhtenä kokonaisuutena, vai oliko palvelun osia käsiteltävänä erillisinä suoritteina, jolloin kunkin osan arvonlisäverokäsittely määriteltäisiin erikseen. Maksujen keräämiseen, käsittelyyn ja edelleen maksamiseen liittyvät suoritukset muodostivat – tapauksen kaikki olosuhteet huomioon ottaen – erottamattoman kokonaisuuden. Toimintojen tarkoituksena oli siirtää summa, jonka potilas on kuukausittain velvollinen maksamaan hammaslääkäreille. EUT katsoi osasuoritusten muodostavan objektiivisesti tarkasteltuna yhden jakamattoman

---

¹⁴³C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.78.

¹⁴⁴C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.65 ja 80.

¹⁴⁵ C-175/09 AXA UK, k.6–12 sekä k.19.

taloudellisen suorituksen, jonka paloittelu osiin olisi keinotekoista. Tämän vuoksi tarjottua kokonaispalvelua oli pidettävä arvonlisäverotuksessa yhtenä liiketoimena.¹⁴⁶

Kun unionin tuomioistuin oli ratkaissut liittymisperiaatteen sovellettavuuden tapaukseen, oli arvioitava hammaslääkäreiden palvelukokonaisuudesta suorittamien maksujen yhteinen verokäsittely. EUT katsoi, että palvelun tarkoituksena on korvausta vastaan periä saamiset, jotka hammaslääkäreiden potilaat ovat velvollisia maksamaan hammaslääkäreille¹⁴⁷. Tuomiossa mainitaan, että tällainen palvelu on ”lähtökohtaisesti maksuja koskeva liiketoimi, ja siten vapautettu arvonlisäverosta neuvoston kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan d alakohdan 3 alakohdan mukaan.”¹⁴⁸ Poikkeukseksi tästä lähtökohdasta muodostuu sellaiset tilanteet, joissa kyseinen palvelu katsotaan lukeutuvan saamisten perinnän soveltamisalaan. EUT viittasi perusteluissa sen tuomioonsa asiassa C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, ja jatkoi, että factoringin kaikki erilaiset muodot tulee katsoa lukeutuvan saamisten perinnän käsitteen alaan, koska palvelun ensisijainen tarkoitus on maksunsaanti rahavelasta. Merkitystä ei tule antaa sille, ovatko kyseessä olevat saatavat erääntymässä tai jo erääntyneitä.¹⁴⁹ Hammaslääkäreiltä veloittavat, tarjottavasta palvelusta johtuvat maksut olivat siten rinnastettava saamisten perintään, ja niistä oli suoritettava arvonlisävero neuvoston kuudennen direktiivin 2 artiklan 1 alakohdan edellyttämällä tavalla¹⁵⁰.

Esitettyjen unionin tuomioistuimen tuomioiden mukaisesti lähtökohtana aidon factoringin arvonlisäverokäsittelylle on siten myydyin palvelun rinnastaminen saamisten perintään. Tämän seurauksena palvelun on katsottava olevan arvonlisäverollista myyntiä. Huomionarvoista näissä EUT:n aitoa factoringia koskevissa tuomioissa on kuitenkin, että säädösperstaltaan ne koskevat arvonlisäverodirektiiviä edeltänyttä neuvoston kuudetta direktiiviä ja sen soveltamista factoringpalvelujen myyntiin¹⁵¹. Tätä

---

¹⁴⁶ C-175/09 AXA UK, k.20–23.

¹⁴⁷ C-175/09 AXA UK, k.29.

¹⁴⁸ C-175/09 AXA UK, k.28.

¹⁴⁹ Kts. C-175/09 AXA UK, k.28 ja 34 sekä C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.77.

¹⁵⁰ C-175/09 AXA UK, k.36.

¹⁵¹ C-175/09 AXA UK, k. 36 sekä C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.80.

on korostettava, koska EUT on siten tulkinnut tapauksia siitä lähtökohdasta, jonka mukaisesti factoring on eksplisiittisesti osassa direktiivin kieliversioita mainittu poikkeuksena rahoituspalvelujen verottomuutta koskevasta säännöksestä.

Arvonlisäverodirektiiviä säädettäessä on kuitenkin lausuttu, ettei tarkoituksena ole ollut olennaisesti muuttaa silloin voimassa ollutta arvonlisäverojärjestelmää¹⁵². Eroavaisuudet kumotun neuvoston kuudennen direktiivin ja voimassa olevan arvonlisäverodirektiivin sanamuodoissa eivät tämän vuoksi saisi johtaa tilanteeseen, jossa objektiivisesti samankaltaisten tapausten verokäsittely määritettäisiin eri tavoin. Lisäksi on otettava huomioon, että factoringpalvelut mainittiin nimenomaisesti vain kahdessa neuvoston kuudennen direktiivin kieliversioista. Direktiivin eri kieliversiot ovat painoarvoltaan samanlaisia¹⁵³. Jos kieliversioiden välillä esiintyy eroavaisuuksia, on kyseistä säännöstä arvioitava direktiivin systematiikan ja tavoitteiden mukaisesti¹⁵⁴.

Siten se, että factoring ei sanamuodon mukaisen tulkinnan perusteella ole rinnastettavissa verolliseen saamisten perintään muissa kuudennen direktiivin kieliversioissa, ei rajoita verollisen saamisten perinnän tulkinnan ulottamista myös factoringpalveluihin¹⁵⁵. Jos kuudennen direktiivin eri kieliversioissa factoring puolestaan rinnastettaisiin verottomaan rahoituspalvelun myyntiin, tulisi näiden versioiden välistä arviointia tarkastella uudelleen. Tällöin osa kieliversioista merkitsisi verottomuussäännöksensä takia poikkeusta yleisestä myynnin verollisuudesta ja siten nämä kieliversiot olisi mahdollista nähdä ristiriitaisena arvonlisäverojärjestelmän yleisten tavoitteiden kanssa. Nyt arvioitavassa tilanteessa, jossa factoring on rinnastettu verolliseen palvelun myyntiin, ei vastaavan kaltaista ongelmaa näytä muodostuvan: neuvoston kuudes direktiivi ja sen perusteella myös arvonlisäverodirektiivi asettavat factoringpalvelut lähtökohtaisesti rinnasteiseksi saamisten perinnälle.

---

¹⁵²Arvonlisäverodirektiivin johdanto-osio, k.3, jossa mainitaan, ettei uuden direktiivin tarkoituksena ole sisällöllisesti muuttaa olemassa olevaa lainsäädäntöä. Kts. myös: Lappu – Ruohola 2023, s. 4.

¹⁵³ Kts. esim.; C-296/95 EMU Tabac, k. 36.

¹⁵⁴ C-149/97 Institute of the Motor Industry, k. 16.

¹⁵⁵ C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.79.

Lähtökohtaa arvonlisäverojärjestelmän muuttumattomuudesta direktiiviudistuksen seurauksena ei voida kuitenkaan ottaa annettuna. Se, että factoringia koskeva nimenomainen maininta on eri kieliversioissa päätetty jättää sisällyttämättä arvonlisäverodirektiiviin, kuvastaa nähdäkseni niitä haasteita, jotka voivat ilmetä factoringia koskevassa arvonlisäverokäsittelyn määrittämisessä. Nimenomaisen maininnan puute merkitsee, ettei direktiivin tarjoama oikeudellinen perusta saamisten perintään rinnastamiselle ole enää yhtä merkittävä.

Ilman factoringia koskevaa laintasoista sääntelyä on päätös sovellettavasta verokäsittelystä muodostettava siitä käsitteellisestä lähtökohdasta, jossa myytävän palvelun käsitteeseen sisältyy erilaisia, vaihtoehtoisia tapoja järjestää asiakkaalle tarjottavia perintä- ja rahoituspalveluja. Muutoksella on saatettu pyrkiä esimerkiksi siihen, että direktiivi mahdollistaisi joustavamman sääntelyperustan factoringin arvonlisäverotukselle. Käsitteen jättäminen direktiivin sanamuodon ulkopuolelle osoittaa jonkinasteista varovaisuutta siitä, että kaikenlainen factoring olisi automaattisesti rinnastettavissa saamisten perintään.

Unionin tuomioistuimen lisäksi aitoa factoringia on arvioitu myös kotimaisesti. Arvonlisäverolakia koskevan hallituksen esityksen asettama lähtökohtana factoringpalvelujen verokäsittelylle on ollut rinnasteisuus rahoituspalveluihin¹⁵⁶. Korkein hallinto-oikeus on kuitenkin ratkaisussaan KHO 2013:129 päätenyt huomattavan erilaiseen tulkintaan factoringiin kohdistuvasta verokäsittelystä:

Tapauksessa oli kyse factoringtoimintaa harjoittavasta yhtiöstä, joka osti asiakkailtaan laskusaatavia ja kantoi luottotappioriskin velallisten velvoitteiden laiminlyönnistä. Yhtiö peri vastikkeena palvelustaan vuosimaksun, joka oli seurausta oikeudesta käyttää tätä palvelua, kiinteän laskukohtaisen hallinnointipalkkion sekä saatavien määrään perustuvan

---

¹⁵⁶ HE 88/1993, s. 67–68.

prosentuaalisen korvauksen. Ratkaistavana tapauksessa oli näiden palvelusta perittävien maksujen arvonlisäverokäsittely.¹⁵⁷

Ratkaisussa katsottiin tukeutumalla unionin aikaisempaan oikeuskäytäntöön, että tällaista aitoa factoringia oli pidettävä arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluvana ja saamisten perintään rinnastettavana palvelun myyntinä. Yhtiön oli suoritettava arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti veroa palvelun myynnistä perimistään maksuista sekä palkkioista. Korkein hallinto-oikeus perusteli ratkaisuaan sillä, että tapauksen tosiseikat vastaavat pitkälti EUT:n käsiteltävänä ollutta asiaa C-305/01 *MGK*, jossa palvelun ensisijaisena tarkoituksena katsottiin olevan saatavien perintä kolmansilta osapuolilta.¹⁵⁸ Näin oli siitä huolimatta, että tapauksessa asianosainen yhtiö katsoi, että tarjottu factoringpalvelu merkitsi sen asiakasyritykselle muun muassa maksuvalmiuden paranemista.¹⁵⁹ Korkein hallinto-oikeus katsoi ratkaisussaan tästä huolimatta, ettei yhtiön harjoittamasta toiminnasta ollut tunnistettavissa luotonannolle tavanomaisia ominaispiirteitä, kuten koronmaksuvelvoitetta tai takautumisoikeutta. Merkitystä ei ratkaisun perusteella tullut antaa myöskään maksetun vastikkeen muodollisille ominaispiirteille, koska ne eivät tosiasiaassa muuttaneet palvelun objektiivisesti havaittavissa olevaa luonnetta.¹⁶⁰

Vaikkakin korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu oli tapausten samankaltaisten yksityiskohtien perusteella rinnastettavissa unionin tuomioistuimen aitoa factoringia koskevaan oikeuskäytäntöön, merkitsi ratkaisu KHO 2013:129 merkittävää poikkeusta hallituksen esityksessä HE 88/1993 esitettyyn tulkintaan factoringia koskevasta arvonlisäverokäsittelystä. Ratkaisu on siten kotimaisesti muuttanut sitä oikeudellista tulkinta-aineistoa, jonka perusteella factoringpalvelun verokäsittely on ratkaistava¹⁶¹.

---

¹⁵⁷ KHO 2013:129.

¹⁵⁸ KHO 2013:129.

¹⁵⁹ Ratkaisussa KHO 2013:129 on lausuttu seuraavasti: ”Bolaget har framfört att försäljningen för bolagets kunds del innebär förbättrad likviditet samt förbättrade nyckeltal.”

¹⁶⁰ KHO 2013:129, ”Bolagets verksamhet omfattar inte indrivning av ränta och återbetalning, det vill säga de aspekter som ofta karakteriserar skattebefriad kreditgivning”.

¹⁶¹ Ratkaisu ilmentää myös yleisenä tulkintaperiaatteena tunnistettavan unionin oikeuden etusijaisuusperiaatetta. Etusijaisuusperiaatteesta kts. esim.: Hokkanen et al. 2013, s. 20.

Huomionarvoista korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa on lisäksi, että sen yhteydessä jätettiin eriävä mielipide palvelusta maksettavan prosentuaalisen korvauksen vuoksi.¹⁶² Vaikkakaan eriävällä mielipiteellä ei lähtökohtaisesti ole oikeudellista painoarvoa, ilmentää se niitä haasteita, jotka liittyvät sovellettavan verokäsittelyn perustan muodostavan objektiivisen luonteen jäsentämiseen. Objektiivinenkaan luonne ei näyttäisi yksittäistapauksissa olevan yksimielisesti määritettävissä.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2013:129 jätetyn eriävän mielipiteen mukaisesti, factoringyhtiön ostaessa laskusaatavia asiakasyritykseltään ennen niiden eräpäivää, sille syntyy rahoituskustannus. Rahoituskustannuksen määrä on suoraan verrannollinen ostettujen laskusaatavien nimellisarvoon. Tämän vuoksi eriävässä mielipiteessä katsottiin, että vaikkakaan factoringyhtiö ei veloita asiakasyritykseltään nimenomaista korvausta tämän rahoituskustannuksen seurauksena, on saatavien määrään perustuvaa prosentuaalista korvausta pidettävä korvauksena asiakasyrityksen saatavien rahoittamisesta. Näillä perustein prosentuaalisen korvauksen tulisi katsoa kuuluvan verollisesta myynnistä arvonlisäverolain 41 §:ssä säädetyn poikkeuksen soveltamisalaan.¹⁶³

Tässä kappaleessa käsitellyt yksittäistapaukset ovat koskeneet nimenomaisesti kauppamuotoista, aitoa factoringia ja siihen sovellettavaa arvonlisäverokäsittelyä. Tarkastelun seurauksena on todettava, että lähtökohtana aidolle factoringille on sen kuuluminen arvonlisäveron soveltamisalaan. Tämä on seurausta tulkinnasta, jonka mukaisesti sitä on pidettävä rinnasteisena verolliselle saamisten perinnälle. Ennen epäaidon factoringin arvonlisäverokäsittelyä koskevaa tarkastelua, on otettava

---

¹⁶² Kts. Määttä 2014, s.235. Määttän mukaan äänestysratkaisut ja niissä esitetyt yksityiskohtaiset perustelut ”rikastuttavat” oikeudellista argumentointia. Vaikkakin on todettava, ettei eriävällä mielipiteellä ole vakiintuneen oikeuslähdeopillisen normihierarkian perusteella tulkinnallista sitovuusvaikutusta, korostaa ratkaisussa annettu eriävä mielipide sitä, miten yksittäistapauksessa lainsoveltajan näkemys toiminnan objektiivisesta luonteesta voi vaihdella.

¹⁶³ kts. KHO 2013:129.

huomioon unionin tuomioistuimen asiassa C-305/01 *MGK*, lausuma tulkintakannanotto factoringpalvelujen verokäsittelystä yleisesti.

Unionin tuomioistuimen mukaan factoringpalvelussa – riippumatta sen muodosta – on kyse saamisten perimisen yleisemmän käsitteen muunnelmasta. Neuvoston kuudennen direktiivin englannin- ja ruotsinkielisten versioiden tarkoittaman factoringin on siten katsottava myös muissa kieliversioissa tarkoittavan sekä aitoa että epäaitoa factoringia.¹⁶⁴ Ottaen nämä seikat huomioon EUT katsoi tuomiossaan, että ”ei ole olemassa mitään syytä, jolla voitaisiin perustella näiden kahden factoringtyypin erilainen kohtelu arvonlisäverotuksessa.”¹⁶⁵ Tämä aiheutuu ennen kaikkea siitä, että aidon ja epäaidon factoringtoimintaa harjoittavien toimijoiden välinen kohtelu ei saa vaarantaa neutraliteettiperiaatteen toteutumista¹⁶⁶.

Unionin tuomioistuimen tulkinta tarkoittaa, että myös epäaidossa factoringissa olisi kyse ainoastaan verollisesta perintäpalvelusta. Näin olisi siitä huolimatta, että lähtökohtaisesti epäaidon factoringpalvelun ominaispiirteisiin lukeutuu käyttöpääoman saanti factoringyhtiölle annettua vakuutta – laskusaatavia – vastaan.

4.3 Epäaito factoring

Vaikkakin unionin tuomioistuin asiassa C-305/01 *MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring*, antamassaan tuomiossa rinnasti factoringpalvelut kokonaisuudessaan saamisten perintään, on yksittäistapauksissa päädytty myös erilaisiin tulkintoihin epäaidon factoringin muodossa tapahtuvan palvelun myynnin verollisuudesta. Tällaista poikkeavaa tulkintaa edustaa epäaitoa factoringia käsitellyt korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu KHO 2022:17.

Tapauksessa oli kyse toiminnasta, jossa factoringyhtiön asiakas siirsi tälle myyntisaamisensa ja yhtiö maksoi asiakkaalleen saamisten nimellisarvoa

---

¹⁶⁴ C-305/01 *MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring*, k.77.

¹⁶⁵ C-305/01 *MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring*, k.58 ja 76.

¹⁶⁶ C-305/01 *MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring*, k.54.

vastaavan summan palvelusta suoritettavalla vastikkeella vähennettynä. Myyntisaamiset toimivat yhtiön asiakkaalleen maksaman määrän vakuutena. Velalliset maksoivat siirretyt saatavat factoringyhtiölle ja tilanteissa, joissa maksua ei saatu, hoiti yhtiö myös maksujen perinnän. Epäaidolle factoringille luonteenomaisesti luottotappioriski ei siirtynyt factoringyhtiölle, vaan pysyi sen asiakasyrityksellä. Jos siirrettyä myyntisaamista ei ollut maksettu ennalta määritetyn ajankohdan mukaisesti, oli yhtiöllä oikeus periä saaminen asiakkaaltaan. Korvauksena myymästään palvelusta factoringyhtiö peri asiakkaaltaan vastikkeena saamisten määrään perustuvan prosentuaalisen korvauksen sekä laskukohtaisen hallinnointimaksun.¹⁶⁷

Ratkaistavana tapauksessa oli, tuliko vastikkeena veloitettu prosentuaalinen korvaus katsoa kokonaisuudessaan vastikkeeksi verollisen hallinnointi- ja perintäpalvelun myynnistä, vai oliko korvausta pidettävä joltakin osin vastikkeena arvonlisäverolain 41–42 §:ien tarkoittamasta rahoituspalvelun myynnistä.¹⁶⁸

Vastoin unionin tuomioistuimen asiassa C-175/09 AXA UK, esitettyä kannanottoa saamisten perinnän ja rahoituspalvelujen käsittelemisestä yhtenä kokonaisuutena, katsoi korkein hallinto-oikeus, että niin perimistoiminta kuin rahoituksen saaminen olivat factoringyhtiön asiakkaalle tavoitteita sinällään ja niillä oli siten itsenäinen merkitys sopimusta solmittaessa. Luotonantoon rinnastettavaa palvelumyyntiä ei voitu pitää liitännäisenä palveluna tarjottaville perintäpalveluille, ja siten osasuoritteiden verokäsittely oli määritettävä arvonlisäverodirektiivin 1 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti kummallekin suoritteelle itsenäisesti. Asiakasyritys sai palvelun seurauksena laskusaataviensa määrään perustuvaa pääomaa käyttöönsä, vaikka sen oma asiakas ei ollut suorittanut vielä maksua. Tältä osin kyse oli AVL 42.1 §:n 2 kohdassa tarkoitettusta luotonannosta ja muusta rahoituksen järjestämisestä. Näillä perustein

---

¹⁶⁷ KHO 2022:17.

¹⁶⁸ KHO 2022:17.

KHO päätyi ratkaisuun, jonka mukaisesti arvonlisäveroa ei tullut suorittaa prosentuaalisesta korvauksesta siltä osin, kuin se oli vastiketta luoton antamisesta. Prosentuaalinen korvaus oli siten verollista myyntiä ainoastaan siihen määrään asti, kun sen oli katsottava olevan vastiketta perintäpalvelujen tarjoamisesta. Yhtiön oli jaettava veloittamansa korvaus verolliseen ja verottomaan myyntiin.¹⁶⁹

Korkein hallinto-oikeus otti kyseisessä ratkaisussaan kantaa myös unionin tuomioistuimen tavoin erilaisten factoringin muotojen rinnastettavuuteen määritettäessä sovellettavaa verokäsittelyä. KHO katsoi ratkaisussaan, ettei unionin tuomioistuimen eksplisiittisesti esittämästä kannanotosta huolimatta voida tehdä sellaista johtopäätöstä, jonka mukaisesti kaikki factoring-nimellä myytävät palvelut olisivat yksinomaan arvonlisäverollista myyntiä. KHO painotti ratkaisussaan sitä, että sovellettavaan verokäsittelyyn vaikuttaa ennen muuta tapauskohtainen arviointi toiminnan luonteesta.¹⁷⁰

Yhtenä vaikuttimena aikaisemmasta oikeuskäytännöstä poikkeavalle korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisulle voidaan katsoa olevan unionin tuomioistuimen asiassa C-801/19 Franck antama tuomio, jonka avulla KHO perusteli päätöstään¹⁷¹.

EUT:n ratkaisussa oli kysymys siitä, tuleeko yhtiön suorittaa arvonlisäveroa myymästään varojen käyttöön antamiseen liittyvästä palvelusta, kun varat on saatu factoringyhtiölle annettua maksusitoumusta (vekseliä) vastaan niin, että luottoriski tästä vekselistä säilyy yhtiöllä.¹⁷²

---

¹⁶⁹ Myydyin palvelun koostuessa verottomasta sekä verollisesta osasta on toiminnan harjoittamiseen liittyvissä hankinnoissa noudatettava arvonlisäveron 117 §:ssä säädettyä vaatimusta vähennysoikeuden jakamisesta.

¹⁷⁰ KHO 2022:17.

¹⁷¹ KHO määrittäi tuomiossaan 2022:17 tukeutuen ratkaisuun C-801/19 Franck, mitä luottojen myöntämisellä tarkoitetaan. ”Luottojen myöntäminen muodostuu muun muassa pääoman käyttöön antamisesta korvausta vastaan”.

¹⁷² C-801/19 Franck, k.7–10.

Unionin tuomioistuin katsoi asiassa, että kuvatus järjestelyn pääasiallisena tarkoituksena oli vastata yhtiön asiakkaan pääomatarpeeseen¹⁷³. EUT lausui, että ”tavaran oston rahoittaminen saajan maksamaa lisämaksua vastaan on rahoitustoimi, joka rinnastuu luoton myöntämiseen ja on näin ollen vapautettu verosta.”¹⁷⁴ Palvelusta perittävät vastikkeet olivat rinnastettavissa arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan b ja d alakohtien mukaisesti arvonlisäverosta vapautettavaan luottojen myöntämiseen sekä saamisten ja maksujen välitykseen¹⁷⁵.

Myös Keskusverolautakunta (KVL) on ottanut kantaa epäaidon factoringin arvonlisäverokäsittelyyn ratkaisussa KVL 2015/09:

KVL:n ennakkoratkaisu koski X:n suorittamia palveluja, jotka koskivat laskusaatava. Eräs X:n suorittamista palveluista muodostui X:n asiakkaalle myöntämästä luotosta siten, että asiakkaan laskusaatavat toimivat luoton vakuutena. Vakuudeksi hyväksyttiin ainoastaan erääntymättömiä saatavia. Luottotappioriski säilyi asiakkaalla, eikä X osallistunut saatavien perintään.¹⁷⁶

Palvelua, jossa luottotappioriski säilyi asiakkaalla, tuli KVL:n antaman ennakkoratkaisun perusteella tulkita siten, että palvelusta suoritettavat vastikkeet (käsittelymaksu, järjestelypalkkio sekä korko) olivat seurausta luotonantoa koskevasta palvelusta. Arvonlisäverolain rahoituspalveluja koskevaa säännöstä tuli siten soveltaa tapauksessa tarkoitettuun tilanteeseen.¹⁷⁷

Huomionarvoista Keskusverolautakunnan ratkaisussa on myös, että kyseisessä tapauksessa X harjoitti lisäksi aitoa factoringtoimintaa, jossa se osti laskusaatavat

---

¹⁷³ C-801/19 Franck, k.28.

¹⁷⁴ C-801/19, k. 37. Kts. myös C-235/18 Vega International Car Transport and Logistic, k. 47–48.

¹⁷⁵ C-801/19 Franck, k. 53.

¹⁷⁶ KVL 2015/09.

¹⁷⁷ KVL 2015/09.

luottotappioriskin siirtyessä asiakkaalta X:lle. KVL katsoi aitoon factoringtoimintaan liittyvien X:n perimien käsittelymaksujen, järjestelypalkkion sekä kuukausittaisen ja vuosittaisen korvauksen olevan vastiketta siitä, että asiakas vapautettiin saamisten perimistoimista ja maksukyvyttömyyteen liittyvistä riskeistä. Palvelusta veloittettava korko tuli kuitenkin ymmärtää luotonannosta maksettavaksi vastikkeeksi, ja tältä osin maksettua vastiketta oli pidettävä arvonlisäverolain 41 §:n mukaisena rahoituspalvelun myyntinä.

Vastaavaan ratkaisuun päädyttiin myös Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisussa KVL 2014/62.

Ratkaisussa oli niin ikään kyse tilanteesta, jossa yhtiön tarjoamaan palveluvalikoimaan kuului sekä laskusaatavien osto- että rahoituspalvelut. Yhtiö harjoitti siten aitoa ja epäaitoa factoringtoimintaa. KVL katsoi, että ennakkoratkaisua hakeneen yhtiön ei tullut – tarjotun palvelun muodosta riippumatta – suorittaa arvonlisäveroa siltä osin, kuin kyse oli rahoituspalvelun myynnistä. Vastaavasti veroa oli suoritettava laskusaatavien hallinnointi- ja perintäpalveluihin liittyvästä myynninosasta.¹⁷⁸

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisussa lausuttiin myös niiden maksujen verokäsittelystä, jotka eivät ole yksiselitteisesti kohdistettavissa rahoituspalveluun tai perintäpalveluun. KVL katsoi, että ”Jos asiakkaalta veloitetut maksut eivät olleet välittömästi kohdistettavissa verottomaan rahoituspalveluun, ne oli luettava hallinnointi- ja perintäpalvelun myynnistä suoritettavan veron perusteeseen.”¹⁷⁹ Sanotun voidaan katsoa ilmentävän arvonlisäverojärjestelmän yleisiä tavoitteita¹⁸⁰. KVL:n ennakkoratkaisusta voidaan siten johtaa, että palvelusta perittävien maksujen tulee olla yksiselitteisesti kohdistettavissa rahoituspalvelun myyntiin, jotta verokäsittely

---

¹⁷⁸ KVL 2014/62.

¹⁷⁹ KVL 2014/62.

¹⁸⁰ Tällä tarkoitetaan erityisesti yhdenvertaisen ja toimivan sisämarkkinan edellyttämää vaatimusta laajasta myynnin verollisuudesta sekä siitä seuraavasta vähennysoikeudesta.

voidaan määrittää arvonlisäverolain rahoituspalvelujen verottomuutta koskevan säännöksen perusteella. Tästä päätelmästä huolimatta on korostettava, ettei maksun tarvitse käsitteeltään olla liitännäinen rahoituksessa yleisesti käytettäviin termeihin, kuten koron käsitteeseen. Se, että rahoituspalvelusta maksettavan vastikkeen yhteydessä käytetään vaihtoehtoisia termejä, ei poista maksun liityntää myytyyn rahoituspalveluun¹⁸¹. Merkityksellistä on maksun todellinen luonne: millaisesta palvelusta suoritettu maksu on vastiketta.¹⁸²

Edellä kuvatun epäaitoa factoringia käsittelevän oikeuskäytännön perusteella voidaan todeta, että factoringpalvelun myyntiin voi sisältyä verottomalle luotonannolle ominaisia piirteitä, jotka edellyttävät rahoituspalveluja koskevan arvonlisäverolain 41 §:n soveltamista kyseiseen tapaukseen. Verottomuus koskisi tällöin sitä osaa maksetuista vastikkeista, jotka liittyvät palveluun sisältyvään rahoitukseen.

Oikeuskäytännössä esitettyjen tulkintojen perusteella on ilmeistä, että silloin, kun factoringista maksettavat vastikkeet liittyvät saamisten perintään, on kyse arvonlisäverolaissa ja arvonlisäverodirektiivissä tarkoitetusta verollisesta palvelun myynnistä. Yhtäläistä sekä aidolle että epäaidolle factoringille on lisäksi, että niissä järjestelyn seurauksena asiakasyritys saa pääomaa käyttöönsä. Kuitenkin silloin, kun saatavat myydään factoringyhtiölle, ei kyse ole välttämättä arvonlisäverolain 42 §:ssä tarkoitetusta luottojen myöntämisestä. Haasteet yksiselitteisen verokäsittelyn määrittämiselle näyttäisivät muodostuvan palveluun sisältyvän luoton antamisen ominaispiirteiden seurauksena.

Esitetyistä Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisuista seuraa, että epäaidon factoringin lisäksi palvelu tulisi jakaa verolliseen sekä verottomaan osaan niissä tapauksissa, jotka ovat ominaispiirteidensä vuoksi ymmärrettävä aidoksi factoringiksi.

---

¹⁸¹ C-801/19 Franck, k.37. Kts. myös; C-235/18 Vega international Car Transport and Logistic, k. 47-48.

¹⁸² C-801/19 Franck, k.44.

Factoringin nimellä kutsuttavaa palvelun myyntiä ei yksiselitteisesti tulisi näillä perustein katsoa arvonlisäverolliseksi palvelun myynniksi.

4.4 Aitoa ja epäaitoa koskevista ratkaisuista sekä jaottelun merkityksestä

Factoringpalveluja koskevassa oikeuskäytännössä tehdyt tulkinnat sovellettavasta verokäsittelystä ilmentävät sitä, miten haastavaa sovellettavan verokäsittelyn määrittäminen voi olla yksittäistapauksessa. Jaottelulla aitoon ja epäaitoon factoringiin on pyritty osittain selkiyttämään tätä tilannetta. Toisaalta tämän jaottelunkaan ei voida yksiselitteisesti katsoa määrittävän palveluihin sovellettavaa verokäsittelyä, ja siksi jaottelu on saanut osakseen kritiikkiä¹⁸³. Arvioitaessa jaottelun tarpeellisuutta ja sen merkitystä sovellettavan verokäsittelyn määrittäjänä, on syytä ottaa huomioon seuraavia oikeuskäytännössä esitettyihin tulkintoihin liittyneitä seikkoja.

Ensinnäkin unionin tuomioistuimen asiassa C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, antamassa tuomiossa esitettyä tulkintaa aidon ja epäaidon factoringin samankaltaistamisesta on arvioitava neutraliteettiperiaatteen valossa. Kun aidossa factoringissa on kyse laskusaatavien kaupasta ja epäaidossa puolestaan laskusaatavien siirrosta vakuutta vastaan, on perusteltua kysyä, vastaavatko palvelut sisällöllisesti toisiaan. Neutraalisuuden rajoitusta ilmentää jo lähtökohtaisesti rahoituspalveluja koskeva poikkeussäätely, ja siten se ei yksistään muodostu riittäväksi perusteeksi samanlaiselle verokäsittelylle. Jos lähtökohdaksi asetetaan näiden palvelujen sisällöllinen eroavaisuus, on katsottava, että pelkän neutraalisuusargumentin perusteella aitoa ja epäaitoa factoringia ei tulisi rinnastaa toisiinsa¹⁸⁴. Arvioinnissa on otettava huomioon erilaisia palveluja koskevat nimenomaiset säännökset. Tämä näkemys puoltaisi näkemystä jaottelun tarpeellisuutta sovellettavan verokäsittelyn määrittäjänä.

---

¹⁸³ Jovio 2023, s. 357.

¹⁸⁴ C-231/19 Blackrock Investment Management (UK) Ltd., k. 51.

Unionin tuomioistuimen mukaisen tulkinnan factoringpalvelujen rinnastamisesta saamisten perintään voidaan katsoa olevan seurausta arvonlisäverodirektiivin yleisten tavoitteiden asettamista vaatimuksista. Laaja myytävien hyödykkeiden veronalaisuus puoltaa sitä näkemystä, jonka mukaisesti nämä palvelut tulisi katsoa verolliseksi palvelun myynniksi. Tämän lisäksi esitetty kanta saa tukea rahoituspalvelujen poikkeusluonteesta ja siihen kohdistetuista tulkintaa rajoittavista ehdoista.

Kaiken factoringtoiminnan rinnastamisella saamisten perintään olisi kuitenkin negatiivisia vaikutuksia verovelvollisten yhdenvertaiseen asemaan. Luottojen myöntämisessä lähtökohtana on myydyn palvelun verottomuus. Factoringista on tunnistettavissa luotonantoon ominaisia piirteitä. Vaarana yleistävässä perintään rinnastamisessa on, että factoringia harjoittavien toimijoiden ja muiden luottoja myöntävien tahojen välinen yhdenvertaisuus ei toteutuisi parhaalla mahdollisella tavalla.

Yhdenvertaisuuden vaatimus näyttäytyy myös arvioinnissa siitä, onko osasuoritteita arvioitava erikseen vai jakamattomana kokonaisuutena. Ongelmaksi voisi muodostua esimerkiksi, jos luotonmyöntämistä harjoittava toimija pystyisi vaikuttamaan tietysin osin sovellettavaan verokäsittelyyn korostamalla perinnän merkitystä osana palvelukokonaisuutta. Sanottu pätee myös käänteisesti: luoton myöntämisen korostuminen voisi muodostua verovelvolliselle epäedulliseksi, jos suoritteita käsiteltäisiin jakamattomana kokonaisuutena. Näin tulkittuna on kuitenkin otettava huomioon verottomuutta koskevien säännösten tulkintaan vaikuttavat rajoitteet¹⁸⁵.

Lisäksi jaottelun merkitykseen vaikuttaa, että factoringia koskevassa unionin tuomioistuimen asiassa C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, ratkaistavana oli palvelusta vastikkeena veloitetujen factoring- sekä delkredere- palkkion arvonlisäverotus. Tapauksessa factoringyhtiölle oli maksettu myös korkoa, mutta tätä ei

---

¹⁸⁵ C-2/95 Skatteministeriet, k. 65.

unionin tuomioistuimen tuomiossa käsitelty ollenkaan.¹⁸⁶ Toisaalta korkein hallinto-oikeus piti ratkaisussa KHO 2013:129 maksettuja palkkioita kokonaisuudessaan vastikkeena arvonlisäverollisen palvelun myynnistä¹⁸⁷. Unionin oikeuskäytännön perusteella on kuitenkin osin epäselvää, voiko factoringissa olla osin kyse myös verottoman palvelun myynnistä. Rahoituspalvelujen verokäsittelyn on katsottu olevan riippuvaista järjestelyn tosiasiallisesta luonteesta, eikä esimerkiksi siitä, missä muodossa palvelusta maksettava vastike on suoritettu¹⁸⁸. Siten, jos palvelussa on joltakin osin kyse luottojen myöntämisestä tai muusta rahoituksen järjestämisestä, olisi maksettuja palkkioita pidettävä tältä osin vastikkeena verottomasta palvelun myynnistä.

Yhteisenä piirteenä näihin palvelumuotoihin kohdistettavalle arvioinnille on, että arvioinnin lähtökohdana on pidettävä toiminnan taloudellista ja todellista luonnetta¹⁸⁹. Eroavaisuudet aitoa ja epäaitoa factoringia koskevissa tapauksissa muodostuvat siten ensisijaisesti siitä, katsotaanko rahoituspalvelut liittäneiksi perintäpalveluille vai ei. Kun lähtökohdaksi asetetaan näin kussakin tapauksessa vallitsevat ominaispiirteet, voidaan todeta, ettei jaottelu aitoon ja epäaitoon factoringiin kuvaa parhaalla mahdollisella tavalla sitä, miten sovellettava verokäsittely tulisi määrittää. Niin perintäkuin rahoituspalvelun ominaispiirteitä voidaan havaita kummastakin kategorisesti jaotellusta factoringin muodosta. Lisäksi on katsottu, ettei myöskään esimerkiksi luottotappioriskin siirtyminen yksistään määritä, miten järjestelyä tulisi kohdella arvonlisäverotuksessa.¹⁹⁰ Jaottelu kuitenkin voi helpottaa ymmärrystä siitä, mistä yksittäinen factoringin nimellä myytävä palvelu koostuu.

---

¹⁸⁶ C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.81.

¹⁸⁷ KHO 2013:129.

¹⁸⁸ C-801/19 Franck, k.44 sekä k. 37, jonka mukaisesti ”vaikka tällainen korvaus suoritetaan korkojen maksamisella, muita vastikkeen muotoja ei voida sulkea pois”.

¹⁸⁹ Kts. esim.:C -653/11 Newey, k.41, sekä C-73/06, Planzer Luxembourg, k. 43.

¹⁹⁰ KHO 2014:191.

5. Muut verokäsittelyyn vaikuttavat seikat

5.1 Osapuolten tarkoitus

Jotta arviointi factoringpalveluun kohdistettavasta arvonlisäverokäsittelystä voidaan suorittaa mahdollisimman kokonaisvaltaisesti, on tapauksen tosiseikoista pyrittävä tunnistamaan liiketoimeen vaikuttavat taloudellinen ja kaupallinen todellisuus¹⁹¹. Oikeuskäytännössä tätä todellisuutta on ensisijaisesti arvioitu siten, että tapauksesta on pyritty selvittämään myydyn hyödykkeen sekä osapuolten välisen sopimussuhteen objektiivisesti havaittavissa oleva luonne.¹⁹² Tämä järjestelyn objektiivinen luonne on otettava huomioon poikkeustapauksia lukuun ottamatta.¹⁹³

Esimerkiksi tuomiossaan C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, unionin tuomioistuin sisällytti kokonaisarviointiin tulkintansa palvelun objektiivisesta luonteesta. Factoringpalvelun katsottiin muodostuvan ensisijaisesti siitä, että asiakas vapautetaan saamisten perimistoimista.¹⁹⁴ EUT siis katsoi, että asiakasyritys oli ensisijaisesti hankkinut kyseisen palvelun, jotta sen olisi mahdollista lieventää avoimiin laskusaataviinsa kohdistuvaa riskiä velallisen maksukyvyttömyydestä sekä tästä aiheutuvista potentiaalisista kustannuksista.

Tilanteissa, joissa asiakasyrityksen palveluhankinnan pääasiallisena tarkoituksena on saamisten perintään liittyvien riskien minimointi, on unionin tuomioistuimen esittämä kanta factoringpalvelun objektiivisesta luonteesta helposti ymmärrettävissä. Kyse on kiistatta arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisesta verollisesta myynnistä silloin, kun palvelun luonteesta on tunnistettavissa puhtaasti perintään liittyviä ominaispiirteitä.

Toisaalta esitetty kannanotto factoringin objektiivisesta luonteesta voidaan myös kyseenalaistaa. Kuten todettua, eivät factoringisopimukset ja niiden perusteella myydyt

---

¹⁹¹ C-295/17 MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia SA, k. 43 sekä C-653/11 Newey, k. 41.

¹⁹² Kts. esim.: C-305/01 MGK, k.49 ja 59 sekä C-108/99 Cantor Fitzgerald International, k.33.

¹⁹³ C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.64.

¹⁹⁴ C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k.49 ja 59.

palvelut ole sisällöltään toisiaan vastaavia kaikissa yksittäistapauksissa. Factoringpalvelut voidaan ymmärtää myös rahoitusluonteisina palveluina¹⁹⁵. Siksi on perusteltua kysyä, onko asiakasyritys tosiasiallisesti ostanut palvelun esimerkiksi pääomatarpeensa seurauksena? Sanottu koskee ennen kaikkea niitä tilanteita, joissa laskusaatavien oston sijaan on kyse epäaidosta factoringista eli laskusaatavien siirrosta. Laskusaatavien siirrossa factoringyhtiö ei välttämättä vastaa velallisen maksukyvyttömyyttä seuraavasta saamisten perinnästä. Tällaisissa tilanteissa, ottaen huomioon unionin tuomioistuimen tulkintalinjan factoringpalvelun objektiivisesta luonteesta, on kysyttävä, voivatko osapuolten subjektiiviset tarpeet sekä intressit palveluhankinnan, tai vastaavasti palvelun myynnin taustalla vaikuttaa sovellettavaan verokäsittelyyn? Jos vastaus tähän kysymykseen on myönteinen, on arvioitava lisäksi sitä, millainen painoarvo näille osapuolten tarkoituksille on annettava osana kokonaisarviointia.

Osapuolten tarkoituksen vaikutusta sovellettavaan arvonlisäverokäsittelyyn on arvioitu esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2022:40:

Asiassa oli kyse vuokrasopimuksesta, jossa vuokratasoon vaikuttivat sopimuksen kohteena olevan teollisuusrakennuksen hankintahintaan perustuva pääoman lyhennysosuus, pääomakululle laskettava korko sekä hallintoon perustuva osuus. Ratkaistavana asiassa oli, tuliko vuokrasopimus katsoa kiinteistön myyntiä vai kiinteistön vuokrausta koskevaksi sopimukseksi. KHO katsoi, että arvioinnin perustan muodosti osapuolten tekemän sopimuksen oikeudellinen muoto ja sen tarkoitus¹⁹⁶. Tästä oli mahdollista poiketa vain erityisestä syystä. KHO katsoi, että sopimusta oli sen oikeudellisen muodon ja osapuolten tarkoituksen mukaisesti pidettävä lähtökohtaisesti kiinteistön käyttöoikeuden luovuttamista koskevana liiketoimena, ellei arvonlisäverodirektiivin

---

¹⁹⁵ Klapper 2006, s. 3112.

¹⁹⁶ Kts. myös C-653/11 Newey, k.48–52.

tulkintaa koskevan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti voitu todeta, että sopimus ei vastannut liiketoimen taloudellista ja kaupallista todellisuutta. Siten vuokranantajan oli tapauksessa suoritettava saamistaan vuokramaksuista suoritettava arvonlisäveroa arvonlisäverolain 30 §:n mukaisesti.¹⁹⁷

Myös yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-346/95 Blasi, ottanut nimenomaisesti kantaa osapuolten tarkoitukseen mahdollisena arvonlisäverokäsittelyn määrittäjänä. Asiassa oli kyse siitä, vaikuttaako majoitustoiminnan kesto kuudennen arvonlisäverodirektiivin 13 artiklan B kohdan b alakohdan 1 alakohdassa säädetyn poikkeuksen soveltamisalaan.¹⁹⁸ EYT katsoi, että arvioinnissa oli otettava huomioon osapuolten tarkoitus majoituksen kestosta.¹⁹⁹ Sanottu ilmenee ratkaisun lisäksi myös esimerkiksi Verohallinnon majoitustoiminnan arvonlisäverotusta koskevasta ohjeesta.²⁰⁰

Osapuolten tarkoitus palvelusopimuksen taustalla liittyy olennaisesti myös tilanteisiin, jossa myyty palvelu koostuu kahdesta tai useammasta osatekijästä. Esimerkiksi unionin tuomioistuimen asiassa C-801/19 Franck, EUT arvioi osasuoritteiden erillistä verokäsittelyä sekä liiketoimen taloudelliseen tavoitteen että osapuolen pääasiallisen tavoitteen, pääomatarpeen avulla. Tapauksessa sovellettiin liittymisperiaatetta, koska rahoitukselle liitännäiset palvelut eivät olleet yhtiön tavoitteita sinänsä.²⁰¹ Palvelu oli siten hankittu ensi sijassa sen sisältämän rahoitusluonteen perusteella.

Edellä mainitut esimerkit osoittavat, että osapuolten tarkoitus voidaan ottaa huomioon kokonaisarvioinnissa sovellettavasta arvonlisäverokäsittelystä. Näin ollen se, mitä factoringyhtiö ja sen asiakasyritys ovat sopimuksellaan tarkoittaneet, voidaan ottaa huomioon osana ratkaisun perusteita. Lähtökohdan sopimuksen tarkoituksesta factoringpalveluja tarjoavalle myyjälle voidaan ajatella olevan kuitenkin melko

---

¹⁹⁷ KHO 2022:40.

¹⁹⁸ C-346/95 Blasi, k.16.

¹⁹⁹ C-346/95 Blasi, k. 27. Kts. myös: Määttä 2015, s. 262.

²⁰⁰ Verohallinto 2023, kappale 2.4.

²⁰¹ C-801/19 Franck, k. 26–29.

yksiselitteinen: riippumatta palvelun tosiasiallisesta sisällöstä, voidaan toimijan katsoa harjoittavan liiketoimintaa ansiotarkoituksessa²⁰². Toisaalta sen harjoittamaan toimintaan kohdistuva arvonlisäverokäsittely vaikuttaa toiminnan tarkoituksen edistämiseen. Jos factoringyhtiön katsotaan myyvän verollisia palveluja, on sillä oikeus vähentää tähän toimintaan kohdistuvien tuotantopanosten arvonlisävero. Vastaavasti, jos yhtiön katsotaan myyvän verosta vapautettuja palveluja, on tämä otettava huomioon myytävien hyödykkeiden hinnoittelussa.²⁰³

Factoringpalveluja ostavan asiakasyrityksen tarkoitus palveluhankinnan taustalla on monimutkaisempi. Asiakasyritykselle palveluhankinnan johtuvat hyödyt muodostuvat esimerkiksi perintätoimista vapautumisesta, toiminnan tehostumisesta tai yhtiön likviditeetin paranemisesta²⁰⁴. Syitä palveluhankinnan taustalla on arvioitu esimerkiksi unionin tuomioistuimen asiassa C-175/09 AXA UK, antamassa tuomiossa, jossa EUT katsoi, että:

*”Kyseisen palvelun tarkoituksena nimittäin on, että Denplanin asiakkaat, eli hammaslääkärit, saavat maksun rahasummista, jotka hammaslääkäreiden potilaat ovat velvollisia maksamaan heille. Palvelun tarkoituksena on siis maksunsaanti velasta.”*²⁰⁵

Osapuolten tarkoitusta erityisesti palvelun ostajan, asiakkaan kannalta on arvioitu korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2022:17:

”Sekä saatavien perimistoimista vapautuminen että rahoituksen saaminen ovat EUT:n tarkoittamalla tavalla yhtiön asiakkaalle tavoitteita sinällään.

---

²⁰² Sanottu perustuu ennen kaikkea osakeyhtiölain (624/2006) 1:5 §:n toiminnan tarkoitukseen.

²⁰³ Sekä verollisen että verottoman myynnin ominaispiirteistä niin myyjän kuin ostajankin kannalta on selostettu tarkemmin kappaleessa 2.2.

²⁰⁴ Asiakasyrityksen hyötyjä on nostettu esiin muun muassa: van der Corput 2012, s.9 sekä Svensk 2007, s.184.

²⁰⁵ C-175/09 AXA UK, k. 33. Kts. myös: Jovio 2023, s. 354.

Molemmilla tekijöillä on osapuolten välisessä sopimusjärjestelyssä itsenäinen merkitys.”²⁰⁶

Vaikkakin esitetty on nimenomainen kannanotto ainoastaan siihen, tuleeko factoringpalvelua kohdella arvonlisäverotuksessa yhtenä jakamattomana kokonaisuutena vai ei, osoittaa se samalla myös korkeimman hallinto-oikeuden näkemyksen niistä syistä, joiden perusteella asiakasyritys tekee palveluhankinnan factoringyhtiöltä. Aidossa, laskusaatavien kaupan muodossa tapahtuvassa factoringissa (jossa kyse sopimukseen kirjataan ehdot perintätoimenpiteistä), on asiakasyrityksen yhtenä intensiivinä kiistatta riskien minimointi velallisen maksukyvyttömyydestä. Tätä voidaan perustella seuraavan, yksinkertaistetun aitoa ja epäaitoa factoringia käsittelevän esimerkin avulla.

Factoringyhtiö A tarjoaa kahta vaihtoehtoista palvelua asiakkailleen. Vaihtoehdossa yksi A:lle siirretään asiakasyrityksen laskusaatavat niiden nimellisarvoon perustuvaa prosentuaalista korvausta vastaan. Tässä vaihtoehdossa A ei vastaa siitä, jos asiakasyrityksen velalliset eivät suoriudu velvoitteistaan. Vaihtoehdossa kaksi, A puolestaan ostaa laskusaatavat asiakasyritykseltään, jolloin myös riski velallisen laiminlyönneistä siirtyy laskusaatavien kaupassa. A perii myös tässä vaihtoehdossa laskusaatavien nimellisarvoon perustuvan korvauksen. Lisäksi A veloittaa perintään liittyvistä mahdollisesta riskistä tai kustannuksista erillisen korvauksen.

Kun tällaisessa esimerkin mukaisessa tilanteessa muut kustannukset (prosentuaalinen korvaus) ovat palveluvaihtoehtoista riippumatta vakioituja, on palvelujen keskeinen ero selitettävissä vaihtoehdon kaksi perintäfunktion avulla. Jos asiakasyritys päätyy valitsemaan factoringyhtiön tarjoamista palveluista vaihtoehdon kaksi, on perusteltua olettaa, että maksukyvyttömyyteen liittyvien riskien minimointi on ainakin yksi niistä

---

²⁰⁶ KHO 2022:17.

selittävästä tekijöistä, joiden perusteella asiakasyritys päätyy tekemään kyseisen palveluhankinnan. Riskien minimointi nähdään – vaikkakin palveluhankinnasta aiheutuu lisäkustannuksia – yhtiön toimintaa ja sen tarkoitusta parhaalla mahdollisella tavalla edistävänä tekijänä. Muuten vaihtoehdon kaksi valitseminen tarkoittaisi, että asiakasyritys maksaisi sellaisesta palvelun osasta, jota se ei koe itselleen tarpeelliseksi. Lisääntyneiden kustannusten seurauksena tällainen toiminta olisi omiaan vaarantamaan sen toiminnan tarkoitusta.

Epäaidossa factoringissa osapuolten tarkoituksen liittyminen ensisijaisesti riskien minimoimiseen on hankalammin perusteltavissa. Näin on erityisesti silloin, jos factoringyhtiölle muodostuu takautumisoikeus sen asiakasyritystä kohtaan velallisen maksukyvyttömyyden realisoituessa. Kun asiakasyritys voi viimesijassa itse olla vastuussa velallisen velvoitteiden täyttämisestä, on perusteltua olettaa, että palvelun ensisijaisena tarkoituksena asiakasyritykselle ovat muut syyt, kuten saatavien siirrosta käyttöön saatava pääoma. Perintätoimista ja siihen liittyvistä riskeistä vapautuminen ei muodostu, kaikissa yksittäistapauksissa ainoaksi syyksi factoringpalvelun hankinnalle.

Ottaen huomioon edellä mainitut seikat, on ilmeistä, että myös factoringpalvelujen arvonlisäverokäsittelyssä osaksi kokonaisarviointia on sisällytettävä osapuolten näkemykset sekä intressit palvelusopimuksen tosiasiallisesta tarkoituksesta. Yksittäistapauksessa osapuolten tarkoitusta on mahdollista pyrkiä selvittämään esimerkiksi palvelusopimukseen liittyvistä sopimusasiakirjoista, sekä (myyjä)osapuolen antamista selvityksistä veroviranomaisille²⁰⁷. Sopimus palvelun perustana ilmentää, mistä palvelun myynnissä, ja hankinnassa on pohjimmiltaan kyse.²⁰⁸

---

²⁰⁷ Esimerkkinä voidaan mainita oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (9.9.2016/768) 7 §:n mukainen verovelvolliselle annettava mahdollisuus selvityksen antamiseen.

²⁰⁸ Kts. Svensk 2007, s.184. Vaikkakin oikeuskäytännössä ilmenee, ettei sopimuksessa käytetyllä terminologialla ole merkitystä sovellettavaan arvonlisäverokäsittelyyn, voidaan olettaa, että esimerkiksi rahoitukseen ja perintään liittyvien maksujen erittely sopimuksessa ilmentää osapuolten tarkoitusta sellaisesta palvelusta, jossa asiakasyritys hyötyy sekä palvelun rahoitus- että perintäpalveluihin liittyvistä ominaisuuksista ja molemmilla palvelun osilla on asiakkaalle itsenäinen merkitys. Toisaalta esimerkiksi perintää koskevien sopimusehtojen yksityiskohtainen määrittely sopimuksessa voi osoittaa, että asiakasyrityksen ensisijaisena intensiivinä on vapautua maksukyvyttömyyteen liittyvistä riskeistä. Lisäksi sopimuksessa on otettava huomioon aikaisemmin tutkimuksessa käsitelty vastikkeen suora yhteys.

Kysymykseen siitä, millainen painoarvo osapuolten tarkoitukselle tulisi antaa osana sovellettavan arvonlisäverokäsittelyn kokonaisarviointia, ei näyttäisi olevan yksiselitteistä vastausta. Osapuolten tarkoituksen painoarvo sovellettavaan verokäsittelyyn on tapauskohtaista. Oikeuskäytännössä muodostettujen ratkaisujen perusteella on kuitenkin mahdollista johtaa reunaehtoja sille, missä määrin osapuolten tarkoitus vaikuttaa lopulliseen ratkaisuun.

Silloin, kun osapuolten tarkoitus on ristiriidassa käsiteltävän asian objektiivisen luonteen kanssa, ei osapuolten tarkoitukselle tule antaa ratkaisevaa painoarvoa. Näin on myös silloin, jos osapuolten tarkoitus poikkeaa yleisestä oikeuskäytännöstä muodostuneesta tulkintalinjasta.²⁰⁹ Kuten unionin tuomioistuin katsoi asiassa C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, antamassa tuomiossaan, on esitetyn mukaisessa aidossa factoringissa objektiivisesti kyse saamisten perintään rinnastettavasta toiminnasta.²¹⁰

Tämän yleisen factoringpalveluille esitetyn kuvauksen palvelun luonteesta voidaan ymmärtää tarkoittavan esimerkiksi sitä, että perintäpalveluiden sisältyminen factoringisopimukseen tarkoittaa, ettei palveluhankinnan taustalla vaikuttavana syy voi olla ainoastaan tarve pääoman käyttöön saamiselle. Perintäpalveluiden sisällyttäminen sopimukseen osoittaa, että asiakasyrityksellä on lähtökohtaisesti myös jokin muu tarkoitus palveluhankinnan tekemiselle. Muunlainen tulkinta palvelun objektiivisen luonteen ja osapuolten välisen tarkoituksen välisessä arvioinnissa olisi omiaan johtamaan tilanteeseen, jossa liiketoiminnanharjoittaja kykenisi esittämillään kannanotoilla ohjaamaan päätöstä sovellettavasta verokäsittelystä. Tällä olisi negatiivisia vaikutuksia arvonlisäverojärjestelmän yleisiin tavoitteisiin, kuten oikeusvarmuuteen ja verotuksen neutraalisuuteen.

Esimerkiksi, jos tarjottava palvelu on yksiselitteisesti ja objektiivisesti arvioituna luonteeltaan rahoitusliiketoimi, ei osapuolten esittämällä, tästä poikkeavilla

---

²⁰⁹ C-108/99 Cantor Fitzgerald International, k. 25.

²¹⁰ C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k. 77–78.

näkemyksillä toiminnan tarkoituksesta ole ratkaisevaa merkitystä. Arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettujen saamisten perinnän on katsottu tarkoittavan rahoitukseen liittyviä liiketoimia, joiden tarkoituksena on maksunsaanti rahavelasta²¹¹. Vastaavasti luoton antamisen käsite pitää sisällään muun muassa liiketoimet pääoman käyttöön antamisesta korvausta vastaan²¹². Näistä lähtökohdista ei ole mahdollista poiketa osapuolten tarkoituksen seurauksena ilman perusteltua syytä. Tästä seuraa lisäksi, ettei osapuolten tarkoitus yksiselitteisesti voi määrittää sitä, onko factoringpalvelujen jaottelulla aitoon ja epäaitoon factoringiin ratkaisevaa merkitystä verokäsittelyn kannalta.

Ratkaisun sovellettavasta arvonlisäverokäsittelystä on perustuttava siten palvelujen objektiivisesti havaittavissa olevaan, taloudelliseen ja todelliseen luonteeseen. Osapuolten osoittamat syyt palvelusopimuksen taustalla voidaan ottaa huomioon tätä objektiivista luonnetta täsmentävänä ja arviointia tukevana tekijänä. Täsmentämisfunktio voi ilmetä esimerkiksi silloin, kun palvelusta on objektiivisesti havaittavissa sekä verolliselle saamisten perinnälle että verottomalle rahoituspalvelulle ominaisia piirteitä. Osapuolten tarkoitus voi tällöin vaikuttaa esimerkiksi siihen, käsitelläänkö palvelukokonaisuutta yhtenä jakamattomana kokonaisuutena vai onko kyse arvonlisäverodirektiivin 1 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettusta, pääsäännön mukaisesta suoritteiden erillisestä ja itsenäisestä käsittelystä. Tällöinkään osapuolten tarkoitus ei yksinomaisesti määritä sovellettavaa verokäsittelyä, mutta esimerkiksi factoringia koskevaan sopimukseen tehtyjä kirjauksia voidaan käyttää tulkintalähteenä sen arvioinnissa, onko tarkoituksena ollut hankkia yksi palvelukokonaisuus vai useampia palveluja erikseen samalta palveluntarjoajalta²¹³.

5.2 Factoringpalvelut Ruotsin arvonlisäverojärjestelmässä

Arvonlisäverojärjestelmän harmonisointitavoitteesta seuraa, että tiettyyn hyödykkeeseen kohdistuvan arvonlisäverokäsittelyn ei tulisi poiketa jäsenmaittain. Näin

---

²¹¹ C-305/01 MGK-Kraftfahrzeuge-Factoring, k. 78 sekä C-175/09 AXA UK, k. 31.

²¹² C-801/19 Franck, k.36 sekä C-692/17 Paulo Nascimento Consulting, k.38.

²¹³ C-224/11 BGZ Leasing, k. 44.

ei kuitenkaan kaikissa tapauksissa ole, ja verokäsittely tietyille hyödykkeelle voi poiketa merkittävästi riippuen siitä, minkä jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä tarkastellaan. Factoringia koskevia eroavaisuuksia on tunnistettu esimerkiksi Suomen ja Ruotsin kansallisista järjestelmistä.²¹⁴

Vuoden 1993 hallituksen esityksen asettama lähtökohta factoringin arvonlisäverokäsittelylle on sittemmin muuttunut korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun KHO 2013:129 seurauksena. Lisäksi on otettava huomioon, että kyseinen hallituksen esitys on yli kolmekymmentä vuotta vanha. Tämän vuoksi on perusteltua kysyä, onko oikeustila muuttunut siinä määrin, ettei kyseinen maininta enää vastaa parhaalla mahdollisella sitä toimintaympäristöä, johon arvonlisäverotusta koskevalla sääntelyllä pyritään vastaamaan. Ruotsissa kansallista arvonlisäverolainsäädäntöä on puolestaan tuoreeltaan uudistettu. Arvonlisäverotuksen harmonisointitavoitteista seuraa, että Ruotsin arvonlisäverouudistuksessa on eittämättä otettu huomioon unionin tuomioistuimen ratkaisut²¹⁵. Tämän vuoksi voidaan olettaa, että se vastaa lähtökohtaisesti hallituksen esitystä paremmin siihen, millaiseksi factoringpalvelujen arvonlisäverokäsittely tulisi ymmärtää nykykäytännön valossa. Oikeusvertailun kohdentaminen nimenomaisesti Ruotsiin on perusteltua myös siksi, että sen oikeusjärjestelmä yleisestikin on vastaavan kaltainen kotimaisen järjestelmän kanssa.²¹⁶

Harmonisointitavoitteista huolimatta on korostettava, että muiden jäsenvaltioiden arvonlisäverotusta koskevat ratkaisut eivät velvoita toisia jäsenvaltioita omaksumaan vastaavia tulkintoja. Siten sillä, miten factoringia kohdellaan arvonlisäverotuksessa Ruotsissa, ei ole lähtökohtaisesti vaikutusta kotimaiseen oikeustilaan. Toisen jäsenvaltion omaksumalla tulkintalinjalla voi kuitenkin olla tulkintaa ohjaava vaikutus myös kotimaisesti. Lisäksi on todettava, että toisen jäsenmaan omaksumalla

---

²¹⁴ KHO 2024:38, k. 66.

²¹⁵ Regeringens proposition 2022/23:46, s.1: ”Den nya lagen får en ny struktur, moderniseras språkligt och anpassas till mervärdesskattedirektivets begrepp, struktur och systematik.” Hallituksen esitys HE 88/1993 on puolestaan annettu ajallisesti ennen kuin tässä tutkimuksessa hyödynnetyt ratkaisut ja tuomiot factoringin arvonlisäverokäsittelystä on annettu.

²¹⁶ Eduskunta 2024. Kts. myös HE 88/1993, s. 37, jonka mukaisesti jo arvonlisäverolakia valmistellessa on tukeuduttu vertailuaineistona nimenomaisesti Ruotsin kansalliseen sääntelyyn.

tulkintalinjalla voi olla merkittävä vaikutus yksittäisen verovelvollisen kannalta. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa factoringpalvelujen tarjoaja ja ostaja ovat sijoittautuneet eri jäsenvaltioihin. Arvonlisäverolain 65 §:n mukaisen palvelujen myyntimaata koskevan yleissäännöksen mukaan palvelu on myyty Suomessa, kun se luovutetaan tänne sijoittautuneelle elinkeinonharjoittajalle. Siten, jos factoringpalvelu myydään esimerkiksi Ruotsiin sijoittautuneelle elinkeinonharjoittajalle, ei myyntiin sovelleta arvonlisäverolain säännöksiä. Suomalaisen factoringyhtiön on otettava huomioon siten, mikä on factoringpalvelun myyntimaa ja minkä maan arvonlisäverosäätelyä palvelun myyntiin sovelletaan. Se, että samaan palveluun Euroopan unionin alueella voi kohdistua erilainen arvonlisäverokäsittely, on ymmärrettävästi haastava tilanne arvonlisäverojärjestelmän tavoitteiden sekä neutraalisuuden vaatimuksen kannalta.

Ruotsissa saatettiin voimaan uusi arvonlisäverolaki, *lag om mervärdesskatt (2023:200)*, vuonna 2023. Kyseisen lain 33.2 §:n mukaan rahoituspalveluja koskeva verottomuus ei koske factoringpalvelujen yhteydessä suoritettuja hallinnollisia palveluja²¹⁷. Sanottu ei yksiselitteisesti täsmennä sitä, miten factoringpalvelujen arvonlisäverokäsittely tulisi ymmärtää mervärdeskattelagenin mukaisesti. Säännös ei esimerkiksi vastaa siihen, voidaanko factoringpalveluja pitää joltakin osin verottomana palvelun myyntinä.

Kuitenkin Ruotsin veroviranomainen, Skatteverket, on julkaissut rahoituspalvelujen verottomuutta koskevaa ohjeistusta uuden arvonlisäverolain voimaantulon jälkeen. Tässä veroviranomaisen ohjeistuksessa todetaan – Ruotsin korkeimman hallinto-oikeuden aikaisempaa oikeuskäytäntöä mukaillen –, että rahoituspalvelujen verottomuutta koskeva säännös ei koske factoringpalveluja. Tällaiset palvelut rinnastuvat verolliseen saamisten perintään riippumatta niiden muodosta ja jaottelusta aitoon tai epäaitoon factoringiin. Skatteverket korostaa, että tällainen tulkinta on omaksuttava, vaikkakin palveluun liittyisi rahoitukselle ominaisia piirteitä. Useasta

---

²¹⁷ Lag om mervärdesskatt 33.2 §: ”Med bank- och finansieringstjänster avses inte notariatverksamhet, inkassotjänster, administrativa tjänster avseende factoring”.

osasuoritteesta koostuva factoringpalvelu tulee Skatteverketin mukaan käsitellä arvonlisäverotuksessa yhtenä kokonaisuutena, jonka verokäsittelyn määrittää sen rinnastettavuus saamisten perintään.²¹⁸

Omaksuttu tulkinta tarkoittaa merkittävää poikkeusta siitä, miten factoringpalvelut ovat ymmärrettävä kotimaisesti. Ensimmäinen perustavanlaatuinen tulkintaero muodostuu siitä, miten unionin tuomioistuimen asiassa C-305/01 MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring GmbH, annetussa tuomiossa lausuttu aidon ja epäaidon factoringin samanlaisen verokäsittelyn vaatimusta on tulkittu²¹⁹. Kotimaisesti, esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2022:17 on lausuttu, ettei unionin oikeuskäytännöstä perusteella voida omaksua sellaista tulkintaa, jonka mukaisesti factoring-nimellä myytävä palvelu olisi kaikissa tapauksissa arvonlisäverollista.²²⁰ Ruotsissa kyseistä EUT:n antamaa tuomiota on tulkittu päinvastoin: ratkaisun perusteella factoring tulee rinnastaa saamisten perintään.²²¹

Eroavaisuudet tulkinnassa ovat lisäksi selitettävissä sillä, tulisiko osasuoritteista koostuvaa palvelua käsitellä yhtenä kokonaisuutena vai ei. Korkein hallinto-oikeus on katsonut, että rahoitus ja saamisten perintä eivät liity niin läheisesti yhteen, että lähtökohtaisesta hyödykkeiden itsenäisestä käsittelystä olisi mahdollista poiketa. Vastaavasti Ruotsissa omaksutun tulkinnan mukaisesti kyseessä on yksi suorite, jota ei tule jakaa osiin.²²²

Huolimatta merkittävästä kotimaisen ja Ruotsissa omaksutun tulkintalinjojen eroista, ei Ruotsin arvonlisäverouudistuksen pohjalta tule tehdä nähdäkseni liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Tämä on seurausta siitä, että factoringin käsite ymmärretään näissä

---

²¹⁸ Skatteverket 2024.

²¹⁹ C-305/01 MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring GmbH, k.54 ja 76.

²²⁰ KHO 2022:17.

²²¹ Skatteverket 2024.

²²² Skatteverket 2016, k. 4.4. Tähän Skatteverketin ohjeeseen viitataan myös päivitettyssä ohjeessa Skatteverket 2024.

sääntely-ympäristöissä eri tavoin²²³. Kotimaisena lähtökohtana on, että epäaidossa factoringissa saatavia ei kaupata factoringyhtiölle vaan ne toimivat ainoastaan myönnetyn luoton vakuutena²²⁴. Skatteverketin antamassa ohjeistuksessa sekä aidossa että epäaidossa factoringissa on kyse laskusaatavien kaupasta – eroavaisuus näiden kahden välillä muodostuu sen perusteella, muodostuuko factoringyhtiölle takautumisoikeus asiakastaan kohtaan vai ei.²²⁵ Vertailu epäaitoa factoringia koskevasta verokäsittelystä ei ole tarkoituksenmukaista, koska kyse ei ole ominaispiirteiltään vastaavasta palvelusta. Aidon factoringin vertailu kuitenkin ilmentää sitä, miten samansisältöisten palvelujen käsittely voi erota jäsenvaltioiden välillä.

---

²²³ Kts. myös Hokkanen et al. 2013, s. 235, jonka mukaisesti factoringin käsitteen sisältö vaihtelee jäsenmaittain.

²²⁴ Tepora 2022, 286–288.

²²⁵ Skatteverket 2024. ”Vid fakturaköp utan regressrätt, s.k. äkta factoring” sekä ”Vid fakturaköp med regressrätt, s.k. oäkta factoring”.

6. Yhteenveto

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on ollut vastata kysymykseen, miten factoringpalveluja tulisi käsitellä arvonlisäverotuksessa. Tutkimuskysymystä on aluksi lähestytty määrittämällä, mitä factoringpalveluilla tarkoitetaan. Käsitteen ymmärtämisen seurauksena tutkimuksessa on havaittu, että arvonlisäverotuksessa factoringpalvelut jaetaan tavanomaisesti ominaispiirteidensä mukaisesti aitoon sekä epäaitoon factoringiin. Nämä termit eivät kuitenkaan kuvaa suoraan factoringpalvelun sisältöä, ja tämän vuoksi tutkimuksessa on hyödynnetty myös laskurahoitus- ja kauppamuotoisen factoringin käsitteitä ilmentämään palvelujen sisällöllisiä eroavaisuuksia. Factoringpalvelujen sisällön määrittäminen on mahdollistanut sen, että tutkimuksen edetessä, on oikeusdogmatiikan keinoin pystytty tunnistamaan sovellettavaan verokäsittelyyn vaikuttavia tekijöitä. Tutkimuksessa on käynyt ilmi, ettei sovellettavan verokäsittelyn määrittäminen ole kaikissa tapauksissa yksiselitteistä. Tähän on vaikuttanut se, miten erilaisia tulkintalähteitä on painotettu yksittäistapauksissa. Toisaalta on havaittu myös, että factoringkäsite voidaan ymmärtää eri tavoin. Näistä syistä asetetun tutkimuskysymyksen esittäminen on ollut perusteltua.

Tutkimuskysymykseen vastaaminen on aloitettava tarkastelemalla sitä, onko factoringissa kyse ylipäätään arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluvasta toiminnasta. Kuten korkeimman hallinto-oikeuden väliratkaisu KHO 2024:38 osoittaa, ei epäaidon factoringin kuulumista arvonlisäveron soveltamisalaan ole tarpeellista kyseenalaistaa. Sen sijaan tällaisen tarkastelun kohdistaminen aitoon factoringiin näyttäytyy yhä ajankohtaisena.²²⁶ Oikeuskäytännössä esitettyjen seikkojen vuoksi, on lähtökohdaksi asetettava factoringpalvelujen lukeutuminen arvonlisäveron soveltamisalaan silloin, kun palvelusta on maksettu nimenomainen vastike. Vakiintuneen tulkintalinjan mukaisesti näyttäisi siltä, että aidossa factoringissa on kyse arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluvasta toiminnasta. On kuitenkin otettava huomioon, että aidossa

---

²²⁶ KHO 2024:38, k.54–55.

factoringissa vastikkeen määrittelyllä voi olla vaikutusta siihen, onko kyseessä arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluva palvelun myynti vai ei.

Tämän lisäksi tutkimuskysymykseen vastaaminen edellyttää sen määrittämistä, tuleeko factoringpalveluihin soveltaa joltakin osin arvonlisäverolain 41–42 §:ssä säädettyä rahoituspalveluja koskevaa verottomuussäännöstä, vai onko kyse ainoastaan AVL 1§:n mukaisesta verollisesta palvelun mynnistä. Riidatonta on, että silloin, kun palvelussa on kyse saamisten perinnästä tai siihen rinnastettavasta toiminnasta, tulee palvelun myyjän suorittaa tästä arvonlisäveroa. Tulkinnanvaraiseksi yksittäistapauksissa muodostuu se, että factoringista on usein havaittavissa myös luoton myöntämiselle tunnusomaisia piirteitä.

Unionin tuomioistuin on systemaattisesti rinnastanut factoringpalvelut arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettuun saamisten perintään. Tämän tulkinnan mukaisesti factoringpalveluissa olisi kyse verollisesta mynnistä riippumatta yksittäisen palvelun ominaispiirteistä, tai sen käsitteellisestä jaottelusta aitoon tai epäaitoon factoringiin. Tämän seurauksena esimerkiksi Ruotsissa on katsottu, että factoringissa on kyse arvonlisäverollisesta mynnistä. Kuitenkin kotimaisesti, erityisesti epäaidossa factoringissa on suhtauduttu myöntämielistemmin mahdollisuuteen, että kyse olisi osittain verottoman palvelun mynnistä. Koska ainakaan toistaiseksi unionin tuomioistuin ei ole käsitellyt nimenomaisesti epäaitoa factoringia koskevia tapauksia, ei korkeimman hallinto-oikeuden omaksuma tulkinta muodostu ristiriitaiseksi unionin oikeuden kanssa.

Tutkimuskysymykseen esitettävässä vastauksessa on otettava huomioon suoritteiden itsenäinen käsittely. Jakamis- tai liittymisperiaatteen soveltaminen ei ole yksin riippuvaista osasuoritteiden luonteesta, vaan ennemminkin niiden välisestä yhteydestä. Liittymisperiaate tulee sovellettavaksi silloin kun nämä osasuoritteet muodostavat jakamattoman kokonaisuuden. Näin ollen kauppamuotoisen, aidon factoringin verokäsittely voi muodostua tapauskohtaisen harkinnan perusteella sellaiseksi, että

palvelussa on kokonaisuudessaan kyse verollisesta myynnistä. Epäaidossa factoringissa, jossa rahoituksella voidaan katsoa olevan itsenäinen merkitys, ei liittymisperiaatteen soveltaminen ole tutkimuksessa esitetyn valossa perusteltua.

Sekä aitoa että epäaitoa factoringia koskevassa tarkastelussa on havaittu, että verokäsittelyn keskeisenä määrittäjänä ovat olleet tapauskohtaiset ominaispiirteet. Ottaen huomioon tämän, sekä muut esitetyt tulkinnat, on esitettyyn tutkimuskysymykseen vastattava seuraavasti: factoringpalvelujen – siten kun käsite on tässä tutkimuksessa määritetty – arvonlisäverokäsittelyä ei tulisi yksinomaan rinnastaa arvonlisäverolliseen saamisten perintään. Factoringissa tulisi olla kyse verottomasta palvelun myynnistä siltä osin, kun maksetut vastikkeet ovat korvausta luoton myöntämisestä. Sovellettavan verokäsittelyn on perustuttava tapauksen ominaispiirteisiin ja sen tosiasialliseen luonteeseen.

Esitetyn de lege ferenda- kannanoton seurauksena factoringpalveluihin kohdistettava verokäsittely ei kuitenkaan määriy yksiselitteisesti. Kun keskeiseksi edellytykseksi asetetaan yksittäistapausten ominaispiirteen huomioon ottaminen, on mahdollista, että toisistaan poikkeavia tulkintakannanottoja tehdään myös jatkossa. Tällainen vastaus tutkimuskysymykseen vastaa kuitenkin parhaalla mahdollisella tavalla niin kysymyksiin verovelvollisen yhdenvertaisesta kohtelusta sekä poikkeussäännösten soveltamisalasta kuin suoritusten itsenäisestä ja erillisestä käsittelystä. Lopputulemassa on kuitenkin osin haasteellinen arvioitaessa sitä suhteessa arvonlisäverojärjestelmän ennakoitavuuteen.

Vaihtoehtona tapauskohtaiselle arvioinnille olisi, että rahoituspalveluihin sovellettaisiin kotimaisesti arvonlisäverodirektiivin 137 artiklan 1 kohdan a alakohdan tarkoittamaa, jäsenvaltioille tarjottavaa mahdollisuutta rahoituspalvelujen verolliseksi myynniksi säätämiseksi. Jos myynnin verollisuus kohdistettaisiin myös rahoituspalveluihin, ei tulkinnallisia haasteita factoringiin sovellettavasta verokäsittelystä ilmenisi. Toistaiseksi kuitenkin näyttäisi siltä, että tällaista muutosta ei ole havaittavissa.

Lopuksi on otettava huomioon, että factoringia koskeva sääntely voi muuttua merkittävälläkin tavalla lähitulevaisuudessa. Korkein hallinto-oikeus on sekä laskurahoitus- että kauppamuotoista factoringia koskevassa väliratkaisussaan KHO 2024:38 tehnyt ennakkoratkaisupyynnön unionin tuomioistuimelle. Ennakkoratkaisukysymykset koskevat ensinnäkin factoringin kuulumista arvonlisäveron soveltamisalaan.²²⁷ Mielenkiintoista onkin nähdä erityisesti, miten unionin tuomioistuin tulkitsee aidosta factoringista perittävää vastiketta. Jos vastaus tähän kysymykseen on myönteinen, on KHO pyytänyt ennakkoratkaisua myös factoringin suhteesta verottomuutta koskeviin säännöksiin.

Selvää on, että osin epäyhtenäinen tulkintalinja tulee täsmentymään tämän unionin tuomioistuimen antaman tuomion seurauksena. Toistaiseksi ei ole kuitenkaan selvää, millaiseksi sovellettava verokäsittely tulee ratkaisun vaikutuksesta muotoutumaan. Mahdollinen uusi oikeuskäytäntö on kuitenkin otettava huomioon tämän tutkimuksen hyödynnettävyyttä arvioitaessa. Lisäksi korkeimman hallinto-oikeuden tulevan ratkaisun seurauksena aiheesta voi ilmetä seikkoja, joihin sisältyy tutkimusintressiä.

Tutkimuksen kirjoitushetkellä factoringin arvonlisäverokäsittely on osin epäyhtenäistä. Siksi – ainakin toistaiseksi – tulisi factoringtoimintaa harjoittavien verovelvollisten noudattaa varovaisuutta arvioidessaan toimintaan sovellettavaa verokäsittelyä. Mahdollisuuksien mukaan toimijan tulisi selvittää sovellettava verokäsittely etukäteen²²⁸. Toimiessaan näin verovelvollinen pystyy vaikuttamaan siihen, etteivät epävarmuustekijät sekä riskit sovellettavasta verokäsittelystä aiheudu kohtuuttoman suuriksi.

---

²²⁷ Kts. tarkemmin ennakkoratkaisukysymyksistä KHO 2024:38.

²²⁸ Ahopelto et al. 2023, s.385.